

Devetnajst let ★ Devetnajsti rojstni dan naše REPUBLIKE ★ V tem je zajeta vsa junaška, dolga zgodovina jugoslovanskih narodov, njihovo trpljenje in hrepenenje, njihov boj in njihova prizadevanja ★ Je zgodovina ponižanih in razžaljenih, suženjstva ★ Številni datumi nas spominjajo na prehojeno pot, na snovanje naše nacionalnosti, na boj za lepše življenje, toda najsvetlejši, največji, najpomembnejši je 29. november 1943, dan, ko so bili na zgodovinskem II. zasedanju AVNOJ sprejeti daljnosežni, zgodovinski sklepi, s katerimi so bili položeni temelji nove ljudske, socialistične Jugoslavije ★

Do jeseni 1943 se je položaj v okupirani Jugoslaviji že bistveno spremenil ★ Narodnoosvobodilno gibanje je doseglo že lepe uspehe na političnem in vojaškem področju, jugoslovanski narodi so bili čvrsto povezani v OF, nova ljudska oblast na osvobojenih ozemljih je bila že dobro organiziran sistem nove države, s čimer so morali tako okupator kakor zavezniki računati ★ Tedaj so namreč zavezniki že pričeli razmišljati o povojni ureditvi sveta, da, morda so bili že tedaj postavljeni temelji sedanje, za svetovni mir tako škodljive blokovske razdelitve ★ Eni kakor drugi so si seveda prizadevali zagotoviti si v Jugoslaviji čimvečji vpliv, pri tem pa niso kaj prida upoštevali dejanskega stanja v deželi ★ Prav zato so predlagali vodstvo osvobodilnega gibanja, CK KPJ in IO AVNOJ sklicanje AVNOJ, ki naj

MESTECE JAJCE OB VRBASU — ROJSTNI KRAJ NOVE JUGOSLAVIJE

šala Jugoslavije vrhovnemu poveljniku NOV in POJ Josipu Brozu-Titu ★

V sklepih II. zasedanja AVNOJ so torej najpomembnejša tri dejstva: POTRDIŠTEV IN UZAKONI-

SVOBODA ★ Tedaj, ko je bil krvavi obračun starega in novega najgrozotnejši, ko si je redkokdo upal na glas izrekat svoje mišljenje, so si naši narodi pričeli sami krojiti usodo, s krvjo so zapisali

socialistične republike Jugoslavije, ki je sad dolgoletnih prizadevanj, opazovanj, uspehov ter sedanjih potreb ★ S tem, da izhaja ustava od človeka-občana, je še bolj poudarjena njegova vloga v našem družbenem in komunalnem sistemu, je omogočena še večja demokratičnost in razvijanje samoupravljanja, je storjen še večji korak naprej ★

Naš 29. november

bi sprejel ustrežajoče sklepe za zagotovitev revolucionarnih pridobitev jugoslovanskih narodov, doseženih v skoraj triletnem boju ★

Leto dni po ustanovni skupščini, 29. novembra, je bilo v malem bosanskem mestu Jajce Drugo zasedanje AVNOJ in se ga je udeležilo 240 delegatov iz vse Jugoslavije ★ AVNOJ se je spremenil v vrhovno zakonodajno in izvršilno telo Jugoslavije z vsemi pravicami parlamenta ★ Ustanovljen je bil Nacionalni komitej osvoboditve Jugoslavije kot začasna ljudska vlada s Titom na čelu, s posebnim odlokom so odvzeli vse pravice pobegli vladi in kralju Petru II ★ Nadalje so tedaj postavili trdne temelje bodoči ureditvi države, sprejeli so sklep o priključitvi pokrajin pod Italijo k Jugoslaviji ter podelili naziv Mar-

TEV DEMOKRATIČNE LJUDSKE OBLASTI, KI JE NASTALA IN SE RAZVILA IZ NARODNOOSVOBODILNIH NAPOROV LJUDSTVA — FEDERATIVNA UREDITEV SKUPNEGA NOTRANJEGA ŽIVLJENJA NAŠIH NARODOV V ENOTNI DRŽAVNI SKUPNOSTI V FEDERATIVNI JUGOSLAVIJI — OBRAČUN Z EMIGRANTSKO IN PROTILJUDSKO REAKCIJO, KI SE JE POVEZALA Z OKUPATORJI V SKUPNI BORBI PROTI NASIM NARODOM ★ (E. Kardelj)

Danes praznujemo naš veliki praznik že devetnajstič, od tega enkrat še v suženjstvu ★ Devetnajst let torej, kar se je sredi zaslužjenega, v strahu trepetajočega sveta pričelo porajati nekaj novega, svetla zvezda na temnem nebu izčrpane Evrope —

veliki dan v zgodovino in tako postavili trdne temelje svoje nacionalnosti, napredka in lepšega življenja ★

Ne, devetnajst let ni veliko, toda uspehov, ki smo jih v teh letih dosegli, ko smo domovino dvignili iz ruševin in stoletne zaostalosti na raven razvitih dežel, ne smemo in ne moremo meriti z običajnimi, ustaljenimi merili ★ Naših narodov v silnem delovnem poletu nobena stvar, nobeno obrekovanje ni moglo odvrniti od zastavljene poti; složno so nastopili — in zmagali ★

Toda razvoj gre naprej, z vedno večjim, odločnejšim tempom, ki pa zopet narekuje nove spremembe, dopolnila v naši zakonodaji ★ Prav te dni se zaključujejo razprave o predosnutku nove ustave Federativne

Naš 29. november je do danes ostal to, kar je bil: neusahljiv vrelc vedno novih in novih pobud, novih naporov in žrtev, pa tudi svetel cilj na poti k novim zmagam v socialistični preobrazbi dežele in ljudi ★ Vedno bolj postaja tudi vsebinsko bogatejši, postaja sinonim naših prizadevanj, v njem se z nezmanjšano silo zreali revolucionarni zanos naših narodov ★

Pot, prehojena v zadnjih devetnajstih letih, je polna delovnih zmag in čeprav je bila trda, je bila bogata šola za vse nas ★ Na to prehojeno pot nas bodo vedno spominjali številni spomeniki, znamenja novih in novih delovnih zmag, spominjali nas bodo na našo preteklost, na našo zgodovino, na naš boj, kar nam bo zopet vplivalo nove moči za nadaljnje delo ★

F. G.

novice

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva občin Kočevje in Ribnica

Izdaja ČZP »Kočevski tisk« Kočevje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik France Grivec. Uredništvo in uprava: Kočevje, Ljubljanska 14/a. Telefon uprave in uredništva 389. Letna naročnina 800 din, polletna 400 din in jo je treba plačati vnaprej. Za inozemstvo 2000 din oziroma 3 ameriške dolarje. Tekoči račun 600-27-1-265 pri NB podružnica Kočevje

20-letnica Kočevskega zbora

Posebna komisija občinskega odbora za pripravo proslave 20-letnice Kočevskega zbora je pred kratkim pripravila predlog, kaj vse bi bilo nujno urediti v Kočevju do proslave, ki bo prihodnje leto. O tem predlogu je pretekli torek razpravljala tudi svet za komunalne in stanovanjske zadeve občine Kočevje in ga v glavnem potrdil.

Program predvideva, da je nujno urediti: križišče novomeške ceste (urediti nadvoz, za katerega je zainteresirana tudi železnica);

● urediti špedicijski prostor (lesno skladišče) KGP,

● preseliti skladišča »Odpada«,

● dokončati gradnjo agroservisov KGP,

● popraviti cesto in urediti pločnika (na obeh straneh ceste) od križišča pri Odpadu do Koldvorske restavracije,

● urediti Zidarjevo skladišče pri železniški postaji,

● v Kolodvorski ulici urediti živosrebrno razsvetljavo,

● Tomšičevo ulico (ki se vdaja) prestaviti na novo traso,

● Prešernovo cesto asfaltirati, ji urediti razsvetljavo in drugo,

● pri Šeškovem domu urediti parkirni prostor za osebne avtomobile,

● most pri spomeniku razširiti,

● na zelenici od Železnine do menze urediti parkirni prostor,

● ob glavnih cestah, ki vodijo v Kočevje, urediti provizorične parkirne prostore,

● urediti Šeškov dom, v katerem bo muzej in prosvetni dom,

● dokončati dom telesne kulture in urediti njegovo okolico,

● porušiti Sajevčevo hišo (nasproti spomeniku) in na njenem mestu urediti začasno vrt za »Metko«,

● porušiti staro hišico pri vходу v staro kemično tovarno,

● zgraditi stanovanjski blok s ceneniimi stanovanji, kamor bi preselili ljudi iz hiš, ki bodo porušene,

● podreti drvarnice, kurnike itd. za stavbami od Železnine do menze in zgraditi namesto njih enonadstropno zgradbo, v katere pritličju bodo vse drvarnice in 6 garaž, v nadstropju pa 32 samskih sob,

● odstraniti sedanje klavnične objekte pri stolpnih in zgraditi novo klavnico,

● pri stolpnih urediti okolico (cesto, razsvetljavo itd.),

● urediti korito Rinče, ga očistiti in obzidati,

● dograditi novo pošto,

● urediti parke.

Predvidenih je še kup manjših stvari, ki bodo v celoti pa le veliko nanese. Tako je nujno urediti fasade približno 50 hiš. Porušiti bo nujno vse neodgovarjajoče drvarnice na izpostavljenih krajih in postaviti nove itd.

Po približnem predračunu bi ureditev vsega naštetega veljala

V TOREK, 20. NOVEMBRA, SE JE ZAČELA V KOČEVJU VEČERNA POLITIČNA ŠOLA. OBISKUJE JO 25 SLUŠATELJEV. TRAJALA BO DO ZADNJEGA APRILA. PREDAVANJA BODO PO DVAKRAT NA TEDEN. SLUŠATELJI BODO PROUČEVALI PREDVSEM DRUŽBENO EKONOMSKO GRADITEV JUGOSLAVIJE IN POLITIČNO UREDITEV JUGOSLAVIJE.

Analiza letnih konferenc

Na zadnji seji občinskega komiteja ZKS v Kočevju so analizirali letne konference osnovnih organizacij in tovarniških komitejev. Ugotovili so, da so bile letošnje konference vsebinsko in kadrovske bolj zastavljene. Bistven napredek z ozirom na prejšnja leta je bilo opaziti predvsem v proizvodnih osnovnih organizacijah. Te so obravnavale predvsem proizvodno gospodarskih organizacij, pismo Izvršnega komiteja in ugotovitve četrtga plenuma, kar je zelo koristilo pripravam za konference.

Konference terenskih osnovnih organizacij so bile znatno slabše.

Okoli 750 milijonov dinarjev. Od tega zneska bodo približno polovico prispevali prebivalci, hišni sveti, delovni kolektivi in občina, ostalo pa naj bi predvidoma dobili kot posojilo ali dotacijo iz drugih virov.

Kaj bo ostalo v programu, kaj bo izpadlo in koliko sredstev bo na razpolago za ureditev mesta Kočevja za republiško proslavo, ki bo prihodnje leto v Kočevju, bodo odločali še drugi organi, med drugim tudi republiški odbor za pripravo proslave 20-letnice Kočevskega zbora. O tem programu bodo razpravljale še gosp. organizacije, hišni sveti, zbor volivcev itd.

Pokazalo se je, da se še niso znašle v delu. Posamezni komunisti namreč zahajajo na področje organov družbenega upravljanja, namesto da bi v teh organih enotno zastopali socialistična načela. Podoben pojav je tudi v vaških osnovnih organizacijah, saj je sestav teh organizacij ostal dolga leta nespremenjen. V njih prevladujejo komunisti s staro aktivistično rutino, zato so tudi osnovne organizacije prisiljene delati po starem.

Komite je sklenil v decembru organizirati seminar za vsa vodstva osnovnih organizacij in ustanoviti nekaj komisij, ki bodo pripravile naslednje seje komiteja, na katerih bodo obravnavali vlogo komunistov v družbenih službah. Komite je sprejel še več drugih sklepov, ki govorijo o bodočem delu občinskega komiteja in osnovnih organizacij.

VOJAKI POZDRAVLJAJO

Fantje, ki služimo vojaški rok v Slavonski Požegi, lepo pozdravljamo svoje domače in jim želimo veliko zabave za dan republike. Enako želimo uredništvu in upravi Novic, da bi bile Novice še naprej tako zanimive.

Mirko Strah, Franci Goršič in Ludvik Janežič iz V. p. 1281-10 - Slavonska Požega.

Nova pošta v Ribnici

Ribnica, 24. nov. (Po telef.)

— Danes je bilo v okviru praznovanja dneva republike v Ribnici odprto novo pošto poslopje, lepa, moderno opremljena stavba na Kolodvorski cesti nasproti banke. Slovesnosti, ki se je pričela ob desetih, se je udeležilo veliko prebivalcev trga, razen tega pa tudi poslanec Matija Maležič, Humbert Gačnik, predsednik republiškega sindikata za promet in zveze, direktor PTT skupnosti LRS J. Gerbec, komandant ribniškega garnizona Nikola Japundžić, zastopniki ObLO Kočevje in Grosuplje ter zastopniki delovnih kolektivov PTT iz drugih krajev. Novo pošto je odprla upravna ribniška pošta Zora Nosan, o pomenu in nalogah PTT službe pa je spregovoril direktor ljubljanskega PTT podjetja Dane Dovjak. Med drugim je dejal, da je ribniška pošta prvi objekt v sklopu novega delovnega programa za modernizacijo PTT omrežja in službe.

Razen tega bodo pred 29. novembrom odprli še bencinski servis pri Žlebiču (27.), obrat Torbice v Sodražici (28. nov.) ter trgovino v Grčaricah in v Ribnici.

OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU — OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU

● V OZN so objavili, da pripravljata ZDA in Sovjetska zveza deklaracijo, ki naj bi dokončno uredila kubansko krizo. 14 točk obsegajoča deklaracija je predlagala Sovjetska zveza, vendar se Združene države, kakor nekateri omenjajo, ne strinjajo povsem z vsemi točkami deklaracije, kajti SZ je med drugim predlagala, naj bi se ZDA pričele pogajati s Kubo o opustitvi oporišča Guantanamo na Kubi, Izpraznitev oporišča je sicer že prej zahteval premier Castro, vendar ZDA niso pokazale nobene pripravljenosti za pogajanja. Glavne točke deklaracije so pravzaprav stališča, ki sta jih izmenjala v pismih Hruščov in Kennedy prejšnji mesec. Lahko torej pričakujemo, da bodo ZDA pokazale sedaj nekaj več pripravljenosti za ureditev spora, vsaj toliko kot SZ.

● Kitajski list Žen Min Zi Bao je potrdil, da so od srede zvečer prekinili ogenj na vseh sektorjih meje proti Indiji. Izjavil je tudi, da Kitajska nima nobenih ozemeljskih zahtev do Indije. Kitajske izjave je indijski tisk sprejel zadržano, nekateri celo trdijo, da kitajski predlogi o prekinitvi ognja niso pobuda za mir, ampak ultimatum. Na kitajske predloge gleda skeptično tudi Washington, ki opozarja, da bi s tem dali kitajskim silam možnost nadzora na

večjem področju indijskega ozemlja, Kitajska pa bi s teh pozicij lahko postavila nove teritorialne zahteve.

● Konvencija o sodelovanju 18 afriških dežel, v glavnem bivših francoskih kolonij, s skupnim evropskim trgov naj bi pričela veljati že 1. januarja, zahodnonemška vlada pa grozi, da sporazuma ne bo podpisala, če bo katera teh dežel priznala vlado DR Nemčije.

● V Irak je prispela na večdnevni uradni obisk jemenska vladna delegacija, ki je obiskala tudi premiera Kasema. Sporočila mu je, da jemenska vlada podpira Irak v sporu glede Kuvaјta.

● Te dni se mudi v Jugoslaviji poljski zunanji minister Adam Rapacki, ki vodi poljsko delegacijo. Delegacijo je sprejel tudi predsednik Tito.

● Zadnje deževje in sneg je po vsej državi napravilo občutno materialno škodo. Najhujše poplave so bile v Skopju, kjer je Vardar preplaval bregove. Porušenihi, poškodovane ceste in drugi objekti. Nekateri družine so preselili v šole. Na seji okrajnega odbora SZDL v Skopju so sklenili čimprej zgraditi 1300 stanovanj za prizadete družine. Škodo cenijo na 15 milijard dinarjev.

OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU — OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU

Osnutek ustave SR Slovenije

I. O JUGOSLOVANSKI FEDERACIJI

Uresničujoč Titovo načelo o bratstvu in enotnosti jugoslovanskih narodov in hoteč dati poudarek potrebi po še nadaljnji krepitvi te velike pridobitve NOB je že predosnutek ustave FSRJ skušal najti tisto pravo mero pri razmejitvi pristojnosti med federacijo in republikami, ki naj jugoslovanskim narodom in njihovim republikam zagotovi kar največjo samostojnost in jim omogoči, da se bodo lahko svobodno razvijale tako kot nacionalne, kakor tudi kot družbeno ekonomske skupnosti.

Republike so v predosnutku ustave FSRJ pojmovane kot zgodovinsko in nacionalno pogojene družbene skupnosti, v katerih delovno ljudstvo ustvarja in izvršuje svojo oblast in upravlja svoje družbene zadeve. Republike so državne skupnosti, ki temeljijo na samoupravi in oblasti delovnega ljudstva.

Ker pa je pri nas delovno ljudstvo edini nosilec oblasti in družbenega življenja sploh in ker to svojo oblast izvršuje prvenstveno v svojih republikah kot nacionalnih oziroma zgodovinsko nastalih državah, je razumljivo, da ima federacija le tiste pravice in dolžnosti, ki so ji bile zaupane v skupnem interesu jugoslovanskega delovnega ljudstva in jugoslovanskih narodov in ki so zdaj našete v predosnutku ustave FSRJ.

Zaradi tega dejstva predosnutek ustave FSRJ določa kot pristojnost federacije samo tiste zadeve, ki jih je že po sami naravi stvari potrebno urediti enotno za vso državo, ali ki se tičejo enakopravnosti narodov in republik Jugoslavije, pa tudi nekaj takih zadev, ki jih na ravni federacije mogoče najbolj smotrno rešiti in uveljaviti. To so n. pr.: odnosi, neodvisnost in varnost socialističnega reda, narodna obramba, splošni gospodarski plan, enotnost gospodarskega in političnega sistema, pomoč nerazvitim republikam in delom države, zunanja trgovina, enotnost denarnega in kreditnega sistema, varstvo ustavnosti in družbenega reda in podobno. Pravice in dolžnosti federacije v zvezi s temi vprašanji so v predosnutku ustave FSRJ taksativno našete.

Vsa druga razmeroma zelo široka področja javnega življenja pa si je delovno ljudstvo pridržalo, da jih rešuje in upravlja v svojih republikah kot družbenih skupnosti, v katerih izvršuje svojo suvereno oblast. Družbena vloga republik je že v predosnutku ustave FSRJ prišla do izraza mnogo bolj kot kdajkoli poprej, še prav posebno pa je poudarjena v osnutku ustave Socialistične republike Slovenije. Republika samostojno ustvarja pogoje za razvoj gospodarstva in družbenih služb, načrtno usmerja ta razvoj, določa svojo notranjo ureditev, ureja družbene odnose, v kolikor ni urejevanje teh odnosov prepuščeno zvezi, zagotavlja zakonitost in uveljavljanje pravic občanov ter rešuje tudi druga vprašanja, ki so skupnega pomena za razvoj republike. Vse to daje republiko pečat suverene države in družbene skupnosti, ki je samostojno, materialno in politično odgovorna za svoj razvoj.

Ker so republike, kljub obstoju federacije, vendarle suverene države, je razumljivo, da federacija na njihovem ozemlju ne more imeti nobenih svojih organov, razen tistih, ki opravljajo zadeve iz izključne pristojnosti federacije. Republiški, okrajni in občinski organi praviloma izvršujejo tudi zvezne zakone in druge zvezne predpise kot svojo pravico in ne kot nekaj, kar jim je v izvrševanje samo zaupano.

V takih razmerjih med republikami in federacijo je dana garancija, da bodo jugoslovanski narodi, ki so se združili v federacijo na podlagi skupnih interesov, da zgrade nov, socialistični družbeni red in zagotovijo sebi in svojim potomcem čimboljše, lepše in plodnejše življenje, resnično živeli v državi, ki bo skupnost svobodnih, enakopravnih in samostojnih narodov in delovnih ljudi in kjer bo prepričano vsako izkoriščanje naroda po narodu, človeka po človeku in jim omogočen razmah njihove kulture in civilizacije. Z druge strani pa dajejo taka razmerja podlago za zблиževanje in sodelovanje med jugoslovanskimi narodi in jugoslovanskimi delovnimi ljudmi, za medsebojno plodno sodelovanje in povezovanje, za vsestransko zблиževanje brez strahu za nacionalno samostojnost in neodvisnost posameznega naroda, kar bo v končni posledici omogočilo organizirati jugoslovansko družbo kot svobodno skupnost proizvajalcev.

Po tisočletnem hlapčevstvu smo si Slovenci med narodnoosvobodilno borbo prvič v zgodovini ustvarili svojo državo. Zrasla je iz partizanskih enot, iz Osvobodilne fronte, iz narodnoosvobodilnih odborov. Narodne zaščite in že v svojem nastajanju kazala, da je demokratična ljudska država, oblika diktature proletariata, borbena se slovenskega ljudstva, Kočevski zbor leta 1943 je slovensko državnost še utrdil; priznana in zagotovljena pa je bila tudi v sklepih II. zasedanja AVNOJ in v odločitvah Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta v Črnomlju, posebej pa še z ustavo FLRJ iz leta 1946 in z ustavo LRS iz leta 1947.

Slovenski narod, ki se je z rano ob rami z drugimi jugoslovanskimi narodi boril za osvoboditev in izvedel socialistično revolucijo, je po svojih poslancih, izbranih na Kočevskem zboru, že na II. zasedanju AVNOJ leta 1943 izrazil svojo voljo, da živi v okviru federativne državne skupnosti svobodnih in enakopravnih narodov Jugoslavije. To voljo je slovensko ljudstvo še podčrtalo s skupnim bojem proti okupatorju in za nov družbeni red ter tako ustvarilo, uveljavljajoč pravico do samoodločbe, skupno z drugimi jugoslovanskimi narodi, zvezno državo — FLRJ.

SE NADALJUJE

Občane je zanimalo...

Razgovori o predosnutku ustave v ribniški občini so bili zadnji teden v glavnem v gospodarskih organizacijah. Poslušavce so najbolj zanimala ta-le vprašanja:

V Opekarni so vpraševali o bodočih odnosih med komuno in gospodarsko organizacijo. Ostala vprašanja so se nanašala na zemljo polkmetov: ker ima večina le-te zemljo v bližini arondacijskih območij, lahko pričakujemo, da bo davčna politika v občini vplivala na odstopanje te zemlje kmetijskim organizacijam. Videti je tudi, da bo morala sindikalna podružnica v bodoče v kolektivu posvetiti več pozornosti razvoju kmetijstva v komuni, ker v večini gospodarskih organizacij ni jasen razvoj kmetijstva.

Gostinsko podjetje, NB, Pošta, Žel. postaja: Kaj govori nova

ustava o razporeditvi investicij? Kakšna bo vloga novega zbora delovnih organizacij? Kako se bo reševalo vprašanje kadrov v organih delavskega samoupravljanja, ko se uvaja rotacija? Vloga DS po novi ustavi?

Gradbenik, Žičnica, Žične pletenine: Poslušavce je zanimalo, zakaj novi statuti gospodarskih organizacij ter zakaj z arondacijo jemlje KZ kmetom zemljo z grožnjo.

Trgovci so se zanimali predvsem za vsklajevanje interesov z druge pri arondaciji in za privatno lastništvo zemlje.

INLES — obrat Ribnica: Nobenega vprašanja! Verjetno vse jasno?!

Sukno-Jurjevica: Odnos mojstra do delavca in odnos nove ustave do polproletariata.

Razprave o ustavi v kočevski komuni

Razgovori o predosnutku nove zvezne ustave se v kočevski občini nadaljujejo. Ponokod je zanimanje za novo ustavo manjše, v večini krajev in kolektivov pa je večje, kot na vseh dosedanjih sestankih in zborih.

V podjetju ITAS in v Koprivniku občani po razlagi o osnovnih značilnostih nove ustave niso zastavili nobenega vprašanja. Morda jim je bilo vse jasno ali pa se za svojo bodočnost in za bodočnost Jugoslavije premalo zanimajo.

V Cvišlerjih so ljudje vpraševali predvsem, kaj pravi nova ustava o privatni lastni, odkupu zemlje, vzdrževanju cest in o novem volivnem sistemu.

V INKOP so se zanimali predvsem, zakaj bo imel novi grb šest plamenic, kakšna je razlika med delovno organizacijo in podjetjem, zakaj nov pojem občan, če bo delavec izpod 18 let starosti lahko voljen v organe delovnega kolektiva, kakšno odškodnino in moralno zadoščenje lahko zahteva krivo obsojeni in kakšna bo sestava zveznega zbora.

Kolektiv Stanovanjske skupnosti Kočevje-mesto je vpraševal predvsem o vlogi krajevnih skupnosti.

Organizacija LMS Dolga vas. Mladina iz Dolge vasi je vpraševala, kako je z lastnino družbenih organizacij; če družbeno politične organizacije prostot razpolagajo z nepremičninami; ali se kmeta lah-

ko prisili, da zamenja zemljo; če je z ustavo zagotovljena štipendija in kako je s premostitvijo na druga delovna mesta (če delavca lahko premostijo v drugo tovarno na enako ali drugačno delo, kot ga je opravljal doslej).

Praznik Loškega poloka

Loški potok te dni slavi pomembni jubilej — 60. obletnico kulturne dejavnosti. Pred 60. leti so Potočani dobili prvo kulturno društvo, ki je potem z večjim ali manjšim uspehom delovalo ves čas in združevalo ljubitelje gledališke umetnosti. Kulturno umetniško društvo Ivan Vrtačnik se je na proslavo dlje časa temeljito pripravljalo. Otvoritvena proslava je bila v soboto, ko so tudi položili venec na spominsko ploščo vzornika Ivana Vrtačnika. Nastopila sta pevski zbor in kvintet KOS. Za nedeljo so naštu dirali Kreftove Celjske grofe, torej tekst, ki dela preglavice tudi močnejšim igravskim skupinam. 27. nov. imajo predvideno gostovanje, 28. nov. bo akademija v počastitev dneva republike, 29. novembra pa povernitev Celjskih grofov.

IZ LIVOLDA

(g) — Že večkrat smo brali v »Novicah«: da bodo livoldsko gostilno dali v zakup, hišo prodali in podobno. Končno je prišla gostilna pod »Pugled«, ki tudi ne ve, kaj bi z njo.

Menim pa, da ima livoldska gostilna ekonomske pogoje in da je v Livoldu potrebna. Samo treba bi jo bilo nekoliko urediti, da bi gostje dobili dobro kapljico in kaj za pod zob.

Potrebna je tudi ureditev trgovine, ki posluje v neprimernih prostorih. Skladišča so vlažna. Stvari se večkrat pokvarijo. Tudi trgovina je opravičila obstoj s prometom.

Kaj ni morda potreben Livoldu

nov lokal s trgovino in gostilno? Zbrali in pogovorili naj bi se gostinci, trgovci, zastopniki ObLO in potrošniki. Tudi sanitarni inšpektor naj bi dal svoj predlog o stanju teh lokalov. j

Mladinke in mladinci!

ObK LMS Kočevje organizira 29. novembra mladinski ples v Šeškovem domu s pričetkom ob 19. uri. Igral bo orkester JNA iz Ribnice.

Udeležite se plesa, ne bo vam žal.

Vabi ObK LMS Kočevje

Ali se bo premaknilo?

Na letni konferenci sveta Svobod in PD Kočevje so med razpravo ugotovili, da se v naši občini s problemi kulture ukvarjajo mnogi forumi, vsi skupaj pa nimajo kaj prida uspehov. Predsednik sveta Svobod tov. Smolej je v razpravi (za enkrat samo informativno) obvestil delegate konference o načrtu, kako priti do enotne in močne kulturne organizacije, ki bi imela v občini resničen ugled in veljavo. Združeni v enotnem samoupravnom organu vseh profesionalnih in amaterskih kulturnih delavcev bi izrekli svoja stališča in vodili kulturno politiko v občini. Ta organ naj bi bila občinska kulturna tribuna, ki bi imela plenum in predsedstvo, v njenem okviru pa bi deloval občinski kulturni center s svojimi komisijami, glasbeno, dramsko itd. Imela bi sklad za kulturo, ki naj bi ga upravljal upravni odbor sklada, ki bi ga volili iz vrst članov občinske kulturne tribune.

Na 12. razširjeni plenarni seji občinskega odbora SZDL Ljubljana-Center so se zborovavci za tako oblikovanje občinske kulturne tribune ogreli, zlasti ko so slišali poročilo komisije o stanju kulturno-prosvetne dejavnosti v občini. Tamkajšnji odbor SZDL in svet Svobod in PD sta obljubila, da bosta o tem predlogu obvestila občinski ljudski odbor in komisijo za sestavo občinskega statuta.

Podobno je tudi pri nas. Dasi je zamisel občinske kulturne tribune prišla nekam nepričakovano, je nekatere ogrela, mnoge pa navdala s pomisleki.

Nedvomno potrebujemo tudi v naši občini enoten občinski kulturni organ z enotno politiko, ki bi imel zagotovljen tudi sklad za kulturno dejavnost, saj bi občinska skupščina morala točno določiti sredstva, ki bodo dotekala vanj. Taka reorganizacija zahteva dosti časa, kajti vsako prehitevanje in polovičarstvo bi se pozneje maščevalo. Tej zamisli pa bo prenekateri kulturni delavec morda načelno ali pa zaradi zapletenosti njenega načrta ugovarjal. Prednost predloga je v tem, da bo združeval prizadevanja vseh kulturnih delavcev v občini in bo

skušal odpraviti razloček med amaterizmom in profesionalizmom, medtem ko ostaja še nejasna vloga občinskega sveta za kulturo in funkcionalnost predsedstva tribune.

Nihče ne more komu zameriti, če se sedaj še vprašuje, kaj naj bi pravzaprav bila občinska kulturna tribuna? Razširjeni sedanji svet za kulturo, ali razširjeni kulturno-prosvetni zbor na občinski ravni, ali pa samo preimenovana društvena organizacija? Ali pa naj z občinsko kulturno tribuno občinski svet Svobod in PD dobi samo novo ime? Izdelati jasn organizacijski načrt in določiti vsebinsko vlogo tako zamišljene občinske kulturne tribune bo zelo zahtevno in naporeno delo, ki pa bo moralo biti kmalu odpravljeno, če naj ga še pravočasno dobi v roke komisija za sestavo občinskega statuta.

Za kulturno-prosvetne razmere v naši občini je zamisel te reorganizacije sprejemljiva, kajti tako, kot je sedaj s prosveto in kulturo pri nas, ne bi šlo več dolgo in bi doživeli najmanj kulturni zastoj. Od katerekoli strani naj že iniciativa prihaja, pozdravljamo jo! Z zamisljivo občinske kulturne tribune se bo tudi pri nas premaknilo, prepričani pa smo, da samo na bolje!

France CANKAR

Kdaj bodo vseljive?

Vsak dan si ogleda nove stolpnice precej ljudi, ki računajo, da bodo dobili stanovanje. Od ogledovanja jih ne odvrne niti napis: Vstop na gradbišče je nezaposlenim strogo zabranjen. Tega jim res ni mogoče popolnoma prepovedati. Med ogledovanjem ugrabijo o tem in onem. Na primer kdaj bo dokončana prva stolpnica in naslednje? Zakaj spet zastoj pri dokončevanju prve stolpnice? Če bo prišla voda tudi v najvišja nadstropja in podobno. Na njihova vprašanja smo pripravili naslednje odgovore:

VODNA SKUPNOST ZA KOČEVJE IN RIBNICO: Nove stolpnice so visoke približno 30 m,

medtem ko bo dno novega rezervoarja na pobočju Mestnega vrha 58 m nad ravnijo Kočevja. Se pravi, da odpade vsaka bojazen, da ne bo voda prišla v najvišja nadstropja stolpnice. Novi rezervoar je v glavnem že dokončan, popolnoma pa bo dograjen in začel obratovati (če ne bo preveč nagajalo vreme) do novega leta.

SGP ZIDAR: Z naše strani bi bila lahko prva stolpnica vseljiva do 1. januarja, vendar so se pojavile nekatere težave v zvezi z ogrevanjem prostorov v stolpnica, o čemer vam bi vedeli več povedati na občinskem ljudskem odboru.

OBCINSKI LJUDSKI ODBOR: Prvotno je bilo predvideno, da bomo lahko ogrevali stolpnice iz Kemične tovarne brez kakšnih posebnih toplovodnih naprav. Pri iskanju soglasja za investicijski program, so zastopniki Kemične tovarne izjavili, da je možen priključek na njihove toplovodne naprave. Pri projektiranju zunanjih objektov pa so strokovnjaki ugotovili, da Kemična tovarna ne bo imela dovolj pare za ogrevanje stolpnice. Nastal je problem: zgraditi za stolpnice lastno kotlarno ali pa povečati toplarno Kemične? Strokovnjaki so se odločili za drugo možnost, ker je bila cenejša. Prav zaradi tega se je zavleklo projektiranje, nato pa zaradi iskanja najcenejšega izvajavca del, še gradnja. Toplovodne naprave bodo dograjene predvidoma do konca januarja, ostala zaključna dela pa do konca februarja, tako da bo prva stolpnica vseljiva v začetku marca. Zastoj pri dokončevanju bo zaradi nastalih težav občutila le prva stolpnica. Druga bo vseljiva do 1. maja, ostali dve pa, če bo na razpolago dovolj sredstev za gradnjo, do konca prihodnjega leta.

LOVSKA

Lovec ves vesel prihiti na zbirno mesto in se pohvali: »Ustrelil sem jo!« Lovci: »Kje pa je?« Tedaj ugotovi, da jo je od veselja pozabil v dolini! Žalostno se obrne in odide nazaj po plen...

PRODAJA OSNOVNIH SREDSTEV

Elektro Kočevje proda po sklepu delavskega sveta podjetja naslednja osnovna sredstva:

MOTORNO KOLO JAWA 49 ccm
MAGNETOFON »SMARAGD«
STENSKO URO
PISALNI STROJ »INVICTA«
PISALNI STROJ »ERIKA«
PISALNI STROJ »TORPEDO«
RAČUNSKI STROJ (ročni, 100 tipk)
UNIVERZALNI VOLTMETER

Navedena osnovna sredstva bomo odprodajali gospodarskim organizacijam in ustanovam do 15. XII. 1962, po tem roku pa zasebnim interesentom

Osnovna sredstva — predmete si lahko ogledate v delovnem času od 7—13. ure na upravi podjetja, Kočevje, Trata 6, soba številka 15

Odobrena lokacija za cenena stanovanja

Pred dnevi je svet za komunalne zadeve občinskega ljudskega odbora Kočevje odobril lokacijo za gradnjo cenenejšega stanovanjskega objekta. V bloku bo 15 enosobnih stanovanj (s kuhinjo, kopalnico itd.) ter 18 enosobnih stanovanj s kabinetom. Lokacija za ta objekt, ki bo stal okoli 65 mi-

lijonov dinarjev, je določena v trikotniku med Cankarjevo, Šeškovo in Tomšičevo ulico. Blok bo grajen enostavno, vseljiv pa bo predvidoma do konca avgusta

1963. Vanj se bodo preselili predvsem prebivavci, ki bodo morali zaradi podiranja nekaterih starih hiš v naslednjem letu zapustiti sedanja stanovanja.

• Za SMEH in DOBRO VOLJO •

V SOLI

VSEENO

Učitelj novemu učencu: »Franc, poznaš abecedo?«

»O, seveda jo poznam.«

»Dobro. Kaj pa pride za črko A?«

»Vse druge črke!«

HVALEŽNOST

»Dobro jutro, g. doktor. Sem se mimogrede oglasil, da vam povem koliko sem pridobil od vašega zdravljenja.«

»Toda, vi vendar niste moj pacient.«

»Ne, ampak moj stric je bil in je meni vse zapustil.«

»Fonzo, ti pa za svoje delo res ne zaslužiš 30 tisočakov, kot jih prejmeš.«

»Kdo pa pravi, da jih zaslužim (?), potrebujem jih pa!«

EDINA NAPAKA

— Si napravil kdaj pri receptih napako? vpraša lekarnar prijatelja lekarnarja.

— Samo enkrat, ko sem stranki zaračunal tisoč din namesto tisoč petsto.

Letna konferenca

(D. V.) — Krajevna organizacija SZDL Kočevje se te dni skrbno pripravlja na redno letno konferenco, ki bo v torek, 4. decembra, v dvorani množičnih organizacij. Na letni konferenci bo dosedanji predsednik organizacije Stane Poljanšek podal izčrpno poročilo o dejavnosti organizacije in o ostalih vprašanjih. Vodstvo organizacije SZDL vabi vse člane SZDL in ostale občane, da se konference udeležijo.

Nemška ofenziva na Kočevskem

(Nadaljevanje s 5. strani)

Ves čas od 15. oktobra dalje so bile ostre borbe na Brodu na Kolpi. Nemci so hoteli za vsako ceno prebiti obrambo naših enot, ki so držale most na Kolpi kot edini prehod na kočevsko stran. 19. oktobra so Nemci z močno topovsko kanonado razbili prvo obrambeno linijo in prešli s prednjimi deli tostran Kolpe ter si tako utrdili mostobran pod Faro. Naše enote so se morale umakniti na drugo obrambeno linijo nad Faro pod Novimi lazi.

19. oktobra je okoli poldan prispel tretji bataljon Tomšičeve brigade v Banja Loko. Nemci so nas verjetno opazili in nam poslali v pozdrav prvo topovsko salvo. Poskakali smo s kamionov in zavzeli položaje. Granate so nas spremljale dober del poti, t. j. vse dokler so nas Nemci lahko opazovali. V strelni vrsti smo hiteli na položaje na vrhu hriba, kjer je bil del IX. brigade s štabom. Ker je bila komora IX. brigade v Banja Loku, je tudi naš bataljon pustil komoro v vasi, od koder so hrano nosili na položaje. V noči od 20/21. oktobra so deli nemških enot zasedli v dolžini 4–5 km cesto proti Osilnici. S prehodom Nemcev na slovensko stran na Brodu, se je tudi prva obrambna linija nekoliko spremenila. Z novim položajem in prihodom tretjega bataljona Tomšičeve brigade je bila potrebna manjša pregrupacija naših enot. Tako je 20. oktobra bila linija z obeh strani ceste v višini Kostela in je šla preko skalnatih grebenov nekaj sto metrov nad cesto proti Osilnici. Druga rezervna linija je bila v višini Slavskega laza in se je raztezala po vrhu hriba nad Banja Loko.

V noči 20/21. oktobra so naše enote dobile nalogo, naj poskušajo Nemce vreči preko Kolpe na hrvaško stran. Za napad so bili določeni prvi in drugi bataljon IX. brigade, ki naj bi po polnoči izvršil iznenadni napad na most, tretji Tomšičev bataljon z dvema četama pa naj bi potisnil Nemce, ki so držali mostobran ob cesti proti Osilnici. Napad ni uspel, ker so bili verjetno Nemci pripravljeni, most pa je bil močno zastražen, tako da se mu naše enote niso uspele niti približati. Tretji bataljon je sicer uspel prednje dele Nemcev prisiliti k umiku, vendar je naletel na močan odpor pred Faro in se je moral ob zori umakniti na izhodiščne položaje. Sedaj je bila situacija popolnoma jasna. Nemci bodo v naslednjih dneh za vsako ceno hoteli doseči dominantno točko Nova Sela in Banja Loko, s tem pa bodo imeli prosto pot do Kočevja. Naša naloga je bila, čimdlje zadrževati (če že ne preprečiti) nemški prodor. Borbe niso ponehale dan in noč. Kljub našim izrednim naporom so se Nemci vsak dan in vsako uro bolj približevali Banja Loku. Vzrok počasnega večdnevnega napredovanja Nemcev od Broda na Kolpi do Banja Loke je bil v konfiguraciji zemljišča, ker so morali napredovati samo po cesti, ki je bila na več mestih prekopana, z obeh strani pa so bile prirodne prepreke (strmi grebeni in pod cesto prepadi). Nemci so potrebovali od Broda na Kolpi do Kočevja deset dni zato, ker so jih naše enote zadrževale. Operativni štab je kaj hitro spoznal, da ima opraviti z močno tankovsko kolono, ki jih naše lanko oborožene enote ne bodo mogle vreči z Broda, niti jih zadržati. Operativni štab je ukazal IX. brigadi, ko se bo pod sovražnikovo premočjo morala umakniti s položajev, naj se njeni bataljoni umikajo vzporedno s cesto Nova sela — Banja Loka — Morava — Stalcerji in naj neprestano tolčejo sovražne pobočnice in vznemirjajo ali zadržujejo napredovanje glavne kolone, kjer se bo le dalo.

23. oktobra so Nemci s tankovsko kolono prodrli zadnjo obrambno linijo naših enot pod Novimi seli in se pripravljali na zadnji naskok na Banja Loko oz. Kočevje. Se isti dan je IX. brigada prevzela novo nalogo, zadrževati nemško glavno kolono, tretji bataljon Tomšičeve brigade pa je v noči 23/24. oktobra zapustil položaje v Banja Loku in odšel preko Kočevja na Dvor, kamor smo prispeli 24. oktobra zjutraj.

Prve nemške izvidnice so prišle v Kočevje šele 24. oktobra zvečer, glavnina pa je prispela ponoči. Drugi dan je glavni krak tankovske kolone nadaljeval po cesti Kočevje — Stari log — Dvor in naprej čez Dobrnič proti Trebnjem, da udari v hrbet XV. diviziji. Naš tretji bataljon, ki je 24. oktobra prispel na Dvor, se je samo toliko ustavil, da je bil pripravljen zajtrk in ob deseti uri smo že nadaljevali marš preko Malih Lašč proti Smuki. 25. oktobra ob šestih zjutraj je vod tretje čete dobil nalogo, da napravi zasedo na cesti Kočevje — Stari log (kjer so v noči 24/25. oktobra napravili s smrekami močno prepreko) in zadrži nemško kolono do mraka istega dne zaradi umika naših delov iz dvorske doline. Ko je vod, določen za zasedo, prispel onstran Starega loga, smo že zaslišali brnenje tankov. Nemci so nas prehiteli. Spredaj je šel tank, ki je z žago čistil cesto ostali koloni, ki se je pomikala tesno za njim. Nemci so verjetno pričakovali zasedo, ker so z obeh strani zasede poslali pobočnice, na katero smo tudi mi naleteli. Sprejeli smo borbo in kmalu uvideli, da nas hočejo obkoliti. V tem času je bila tudi skoraj vsa cesta razčiščena. Umik preko Starega loga je bil odrezan, nismo mogli več obvestiti bataljon. Skrajni čas je bil, da se nekako izvlečemo iz obroča, ki se je zoževal. Umikali smo se proti vasi Kleče in pod Hinjami prišli na cesto proti Zvirčam ter se tako pridružili ostalemu bataljonu. Slišali smo, da so Nemci prišli že na Smuko.

Mirko Mohar-Brane

»Kraljeve vojske« ni več

(Nadaljevanje s 5. strani)

»Pogajanja!«

»Ne streljaj več!«

»Streljaj, mater ti božjo, lopov!«

Nekdo priteče ves iz sebe, skotaj otrpel, odjekne iz njega: »Partizani se pripravljajo na juriš, fantje! Pogajajte se, ne vzdržimo juriša — —

»Fej!« zakriči nekdo in pljuva prah in kri iz ust. »Svinjarija, spet luknja. Kdo pa bo vse to flikal? S čim?«

»Svinje oficirske, pogajajte se, mi se predamo!«

In spet kričanje: nekdo je ranjen, kos železa ga je zadel v trebuh: »Kaplana, kurata, dajte tega prasca, odvezo naj da umirajočemu, ali kar že ima seboj.« — »Saj je še zase ne bo imel nič. Prostost ti naj dajo, ne odveze!«

»Kje je komandant, kje je komandant?«

»Streljajte, mater vam božjo, saj se ne predajamo!« kriči ta divje in že ves hripav; sah zdaj že niti pobiti ne more vseh teh ljudi, nima s kom, ne ve, kako — ničesar ne more več.

»Kje je komandant, pogajali se bomo, oficirji smo sklenili. Nesmisel, čemu vse to streljanje? Partizani bodo jurišali, vderejo v postojanko, potem se tudi pogajati ne moremo več.«

»Fantje se umikajo iz zadnje sobe, se ne da več braniti v njej, krogle švigajo vseppek.«

»V naši se tudi ne da več,

svinjarija!«

»Kdo se hoče pogajati?« Komandant kriči kar naprej, teka po sobah, išče njega, ki se hoče pogajati. Ta se ne skriva več:

»Tu smo, pridi sem, sklenili smo, da se pogajamo in predamo. Vse je nesmisel. Ljudi je treba rešiti.« Zdaj le še ljudi, niti ne več kadre, oficirske!

Komandant Borut plane proti njemu in vzdigne revolver. Preden pa sproži, ga dva oficirja zgrabita za roke, in oni, ki je prej govoril o pogajanjih, nadaljuje, le da počasi, kakor da narokuje v pisalni stroj:

»Predamo postojanko pod pogojem, da nam partizani zagotovo prost prehod do morja v Dalmaciji in prevoz do Kaira, in to oboroženim, ker smo zavezniška vojska.«

Vojni kurat Šinkar oživi: prosta pot do Kaira! Sanje postajajo razkošne. Sedemindvajsetletni kaplan Tone Šinkar, ki je bil tako fanatičen borec za sveto cerkev, da bi bil voljan pobiti pol sveta, zdaj misli le še na svoje življenje, ki se ga je oklenil z vso strastjo. Ne vera, ne cerkev, ne ideje — samo še golo življenje...

(Odlomek je iz romana Miška Kranjca »Za svetlimi obzorji«, v katerem opisuje zmagoviti pohod XIV. divizije, med drugim pa tudi zlom plave garde v Grčaricah ob kapitulaciji Italije)...

Tako je bilo nekoč

V svitu brleče svetilke in obdani z gostim tobakovim dimom so sedeli za mizo. Bili so v kotu za vrati in bilo je tako tiho, kot da obhajajo sedmino. Včasih so bili tudi oni veseli. Toda to je daleč. Takrat so bili mladi in v njih je žvela iskrica upanja v lepše življenje. Iskali so pot v lepše življenje. Neznana sovražna sila jih je tlačila ob tla. Ta sila je resnično obstojala, oni so jo čutili. Vedno znova jih je metala ob tla in že vnaprej so videli svojo usodo, bedno...

To silo bi bilo treba premagati, premagati bi bilo treba usodo. Ljudje so stokali, se upirali. Mnogi so v tem boju propadli. Toda prišli so drugi na njihova mesta in nadaljevali boj.

Na pijanih obrazih se jim je poznalo trpljenje, ki ga je zarisala tovarna, ropotanje strojev in tisti ukazujoči žvižg tovarniške sirene, na katere povelje so se kot ponižne sluge pokorno odpravili v tovarno in se na njeno povelje spet vračali domov.

Zasolzene, rdeče obrobljene, pijane oči so jim strmele v praznino, ki jo niso vedeli s čim izpolniti. Enemu od četvorice je glava trudno klonila na mokro mizo. Dobro mu je delo to mrzlo vino, kmalu ni čutil več mrzloste. Zaspal je in sanjal strašne sanje. Videl je mladega fanta, kako je odhajal v svet. Že na obrazu se mu je bralo, da ga je zaznamovala tista neznana sila za svojega. Ta obraz mu je bil domač, tako blizu.

Fant je odšel daleč, se izgubil med množico in končno našel delo v tovarni. Prah mu je začel razjedati pljuča, da ga je peklo, strašno peklo. To mu je polagoma pilo kri. Saj bi bežal, toda kam?

Spet je videl fanta kot moža, ki vedno bolj pada v neznanje in tone. Zganilo se je v njem. Ne sme dopustiti, da bo mož izgubil, mora mu pomagati, saj ni imel še ničesar od življenja. Planil je za njim v temo in ga klical nazaj. Ne, ne sme ga izpustiti. Sunkovito je zakričal in silovito udaril s pestjo po mizi. V roki je držal kozarec, ki se je razletel v košce. Iz njegove roke pa je pritekla kri, počasi, počasi...

Drugi mož z izmозganim obrazom se je zazrl v kozarec. V ušesih mu je odmevalo enakomerno ropotanje koles vlaka. Tudi on je videl fanta, ki je stopil z vagona in se napotil v pristanišče. Tu ga je čakala ladja, da ga ponese v širni svet. Ko so odhajali, mu je šel žvižg ladijske sirene skozi mozeg, skozi srce in se razlil po vsem telesu, ki je krčevito drgetalo. Nazaj ni bilo poti. Sprejela ga je tuja zemlja v svoje naročje in ril je kot krt celo življenje v njenih globinah, v temi. Ko je bil slab in izmučen, ga je spet tista sila, ki ga je pogonala v svet, dvignila iz rovov in ga pogonala domov. Na, tu ga imaš, domovina, meni je dal svojo kri in sedaj, ko je delo opravil, ti ga vračamo. In domovina ga ni zavrgla. Sprejela ga je in zopet je tu, kjer je začel.

Nekaj se je prikralo mednje, tam, iz teme, skozi polpriprta vrata. Smehljaj je obzaril obraze. Bila je vera v lepše življenje, v človeka vredno življenje. Iz vere se je rodilo upanje. Vedeli so in verovali z vsem hotenjem, da bo nekdo spremenil v resnico vse njihove sanje. To se mora zgoditi. Preko njihovih obrazov se je razlil smehljaj. Veliki čas je že na zmagoslavni poti...

Ivan Urš

Slovenski izseljenski koledar 1963

Slovenski izseljenski koledar, dobri znanec slovenskih izseljencev po vsem svetu, slavi v letnikom 1963 desetletni jubilej. Zato se je uredništvo še posebno potrudilo, da ga bodo rojaki pravočasno prejeli in da bosta vsebina in oprema kar najlepša. Naše ljudi v evropskih deželah bo koledar razveselil še novembra, pa tudi rojaki onstran oceana bodo že v prvi polovici decembra z zanimanjem listali po njem.

Zanimanje zanj je letos prav izredno. Po njem je namreč veliko povpraševanje tudi doma, kjer ga kupujejo in pošiljajo svojcem v bližnje in daljne dežele kot toplem novoletni pozdrav iz domovine, vedno bolj pa segajo po njem tudi domača podjetja za svoje poslovne prijatelje v tujini. Vsem, ki jih bo dosegel, bo koledar približal Slovenijo in Jugoslavijo z zanimivim berilom, s članki, reportažami, leposlovnimi sestavki in s pesmimi kar na 288 straneh, ki so izredno bogato ilustrirane — z 212 črno-belimi in s štirimi barvnimi fotografijami.

Na naslovnih in zadnjih strani ovitka sta umetniški reprodukciji Pirana in Istranke — delo slikarja Mihe Maleša. Njegovo delo so tudi štiri reprodukcije v barvah — Portorož, Šibenik, Dubrovnik in Korčula. Letos je uredništvo želelo s članki in slikami še zlasti poudariti razvoj turizma v Jugoslaviji v zadnjih letih. Koledar uvaja 13 velikih fotografij — avionski posnetki najlepših jugoslovenskih obmorskih letovišč in otokov.

Kot vsako leto je tudi letos v koledarju fotoreportaža na 16 straneh »Novo v slovenskih krajih«, in prav tako na 16 straneh fotografije z zadnjega obiska naših rojakov v domovini, na šestih straneh so slikovno prikazane razne veje športa v Sloveniji itd.

Lovci in ribiči bodo z zanimanjem prebrali sestavke o lovu in ribolovu v Sloveniji in Hrvaški. Za mnoge bodo zanimive reportaže o Škofji Loki, Suhi Krajini, Kočevski in o Savinjski dolini, zlasti pa še za one, ki so rojeni v teh krajih. V angleščini so objavljeni tudi članki o ribolovu, iz življenja študentov in pa razvoj medicine v Jugoslaviji.

Črtice in zabavne sestavke so prispevali pisatelji: Revk, Ingolič, Godina, Klopčič, Perocijeva, Hofman, Mevlja in drugi.

Obiskali boste slovenskega Pa-

rižana, slikarja Vena Piona, hodili po poteh dolenskega rojaka Janeza Karla Planinška, ki je dolga leta živel med Eskimi in postal celo njihov poglavar. Tu so tudi življenjske zgodbe vidnih ameriških Slovencev, neumornih društvenih in kulturnih delavcev, Franka Keržeta, Ivana Molka, Josehine Tratnik, Antona Terbovca in drugih.

V zgodovino NOB bo treba vključiti tudi poglavje o ogromni

moralni in gmotni pomoči ameriških Slovencev v letih 1942 in 1943, ko so se s tem namenom združili v Jugoslovanski pomožni odbor, SANS in v Slovenskem narodnem kongresu. O tem govorita dva članka. Sestavki v tem delu koledarja so važen prispevek k zbiranju gradiva za zgodovino slovenskih izseljencev, ki so dali pomemben delež h graditvi dežele, v kateri živijo.

Slovenski izseljenski koledar 1963 naj gre na pot z željo, da bi še bolj kot doslej zblížal naše rojake v obeh domovinah.

M. S.

HIPOHONDER

Jakob Sirup in njegova žena Katra sta naročena na časopis samo zaradi zdravstvenega koticčka. Jakob najde v njem zmerom spodbudo za ugotavljanje lastnih boleznih, kar je njegov najljubši opravke.

Jakob Sirup je prebolel že vse bolezni sveta! Globoko užaljen je, če mu kdo ne verjame, da ima to ali ono bolezen.

Začne pa se vedno takole: Prebira zdravstveni koticček nove številke. »Poglavje o raku.« Čez nekaj minut razburjeno vzkligne:

»Katra! Raka imam! Tu, v prsih! Čutim ga! Vsi znaki se ujemajo! Kronično kašljam! Izbljuvki so rjavkasti! Včasih je pri po-leg! Ali se zavedaš, kaj pomeni to: rak! Dnevi so mi šteti, pripravi se na slovo, Katra! Zvesto sem te ljubil...«

Katra mu odgovori z dolgočaseno, medtem ko krpa nogavice: »Jakec, te je spet popadlo? Zdrav si kot riba, kaj bi z rakom! Spij vrček piva in si splakni grlo.«

»Katra, ne norčuj se iz človeka, ki je z eno nogo v grobu! Ali bi ne bilo pametneje pomeniti se o tem, kje naj naročiva nagrobni spomeneik? Malo več spoštovanja do ljudi, ki so zaznamovani s smrtjo, prosim!«

In tako gre ves teden: rak sem, rak tja, rak dol, rak gor, rak v

prsih, rak v želodcu — vse polno rakov, malih in velikih, preganja Jakoba Sirupa in mu ne pusti do sane.

Čez teden dni. Izid nove številke zdravstvenega koticčka. »Poglavje o trakulji.«

Jakob Sirup s smrtnobledim obrazom očita svoji ženi:

»Lani o veliki noči si mi postregla s prekajeno surovo šunko. Nesrečnica, ali veš, kaj si povzročila? V mojem telesu se je zaredila trakulja. Trideset metrov dolga zajedavka, ki mi žre moje moške moči! Vsi znaki se ujemajo. Suh sem kakor prekla in nobena ted mi ne koristi. Vse požre ta tisočkrat prekleta, trideset metrov dolga zvijačnica! Če pomislim, kdo se je naselil v moji notranosti brez vsakega stanovaniskega dovoljenja in mi streže po življenju, se mi zvrtil v glavi! Trakulja v Jakobu Sirupu, v plemenitem človeku, ki ni storil v življenju nobene neumnosti in zlobnosti, razen da se je oženil! Dnevi so mi šteti.«

Katra, medtem ko krpa nogavice:

»Bo lesena krsta dovolj močna, ali naj naročim železno?«

»A tako, norčuješ se iz ubogega človeka, ki je žrtev zajedavca! Dobro, pa bom molčal. Nobenemu človeku se ne bom več zaupal. Saj me tako nihče ne more razumeti. Umiram s trakuljo v sebi in

molče odhajam z njo v skupni grob!«

In tako gre ves teden (obliube o molku Sirup seveda ne drži): danes trakulja, jutri trakulja, vsak dan trakulja. Ko zaitrkuje pravi ženi daj kavo za trakuljo! Ko kosi, ihtavo voščji svoji neprosto-volini podnaimnici, ki si je izbrala niesovo črevesie za brezplačno stanovanje: Dober tek želim, tovarišica! Če želite dodatka, kar povejte, takoj vam postrežemo.«

Čez teden dni. Izid nove številke zdravstvenega koticčka. »Poglavje o srčni kapi.«

Jakob Sirup sporoči z drhtečim glasom svoji ženi: »Imam občutek, da me bo zadela kap! Vsi znaki se ujemajo! Visok pritisk v senec! Hoja po stopnicah mi jemlje sapo. Poslavljam se od tega sveta, ki me ni hotel razumeti. Šele po moji smrti bodo ugotovili: bil je hudo bolan, da mu nismo verjeli. Takrat bo že prepozno, verjemi mi. Katra!«

Katra mu odgovori z dolgočaseno, medtem ko krpa nogavice: »Pravijo, da je srčna kap imenitna smrt, brez vsakih bolečin!«

»Strela, kot vse kaže, se veseliš moje smrti?!«

»Moram ti verjeti, da boš umrl, drugače boš spet užaljen.«

In tako gre ves teden: enkrat kap, drugič kap, zmerom kap! Od raka na trakuljo, trakulje na kap.

Čez teden dni. Izid nove številke zdravstvenega koticčka. »Poglavje o hipohondru ali namišljenem bolniku.«

Jakob Sirup sloni pri mizi. Pred njim leži zaprta priloga. Katra se začudi:

»Zakaj danes ne prebiraš zdravstvene strani?«

Jakob skrivnostno molči. Katra vzame časopis, odpre ga na zdravstveni strani in prebere prvi odstavek: »Hipohonder je duševni bolnik, ki si domišlja, da je vedno bolan. Enkrat ga muči rak, drugič trakulja, tretjič si domišlja, da ga bo vsak čas zadela kap...«

Nasmehne se in odloži branje:

»Jakec, kako je s tvojo trakuljo? Te še grize? In z rakom? In s kapjo? Si še vedno z eno nogo v grobu? Kako je z nagrobnim spomenikom?«

Jakec tiho in skesano odvrne:

»Ne ljubi se mi več umirati! Prebolel sem vse bolezni tega sveta — zdaj bi rad še malo živel! Katra, obleci se, greva na pol litra in pečenko! Smrt pa naj gre medtem na sindikalni dopust!«

(Humoreska Dušana Mevlje je iz Izseljenskega koledarja 1963)

M. Mate

Stričevi bonboni

Bila sta prijatelja. Vedno, kadar je prihajal iz trgovine, mu je prinesel bonbone. »Stric, ali imate kaj?« ga je vprašal in ga povlekel za hlačni žep. In stričeva roka ni bila nikoli prazna, iskala je in vedno privlekla na dan kakšno malenkost. Tomaž ga je čakal vedno na istem mestu in strmel po cesti, kdaj bo prišel. Poznal je njegovo škripajoče kolo. Vedno, ko je zacvililo, je vedel, da je to on.

Tako sta se navezala drug na drugega. Če je zbolel stric, je bil Tomaž otožen in je vseeno čakal pri cesti ter upal, da bo morda le prišel. Kadar pa ni bilo Tomaža, je tudi stric postal trenutke na mestu, kjer sta se navadno dobila. Mislil si je: »Mogoče je malo zamudil?« Toda vedel je, da Tomaž brez tehtnega vzroka nikoli ne zamudi.

Stric ni imel otrok, ob Tomažu je hotel potlačiti vročo željo po njih. Toda kljub temu sta si bila z ženo dobra in nista nikoli drug

drugemu očitala teh stvari. Vedel je, da tudi ona trpi in zato ji ni hotel prizadejati še večjega gorja. Vso vročo ljubezen do otrok je zato posvetil Tomažu. Tomaž je postal del njega, del njegovega srca. Kako prijetno je bilo čuti njegov otroški glas: »Stric, si kaj prinesel?« Videl je v njegovo mlado dušo in čutil vsak njen utrip. In stric je bil vesel, da je lahko razveselil malega kratkohlavnika. »Si bil kaj priden?« ga je vprašal in ga prijateljsko povlekel za lase. »Au, boli!« se je delal Tomaž, hkrati pa že prijel bonbone, ki mu jih je ponujala stričeva roka.

Bila je sobota. Stric se je nekoliko zamudil, a Tomaž ga je še vseeno čakal. Sedel je na obcestnem kamnu in z nogami bingljaj ob kamnu. Gledal je drveče avtomobile in se veselil njihove hitrosti. Pomislil je na stričevo kolo. »Kako lepo bi bilo, če bi imel stric avtomobil, vozila bi se skupaj in spoznavala nove kraje,

nove ljudi.« Toda tudi tak mu je bil všeč in zamenjal ga ne bi za nobenega strica iz lepih, drvečih avtomobilov.

Tedaj se je prebudil iz razmišljanja. Zaslišal je »stričevo kolo. Še malo, samo še malo in potem bo pri njem. Nasul mu bo bonbonov, mnogo, mnogo... Videl ga je, kako je privozil izza ovinka in mu že od daleč mahal z roko. Zavozil je proti njemu in mu klical: »Si me dolgo čakal, Tomažek?« Že med vožnjo je hotel poiskati nekaj v žepih, našel je, toda že naslednji trenutek ga je hud udarec vrgel na cesto. Črn avtomobil se je ustavil.

Tomažek se je pognal na cestišče in vpil: »Stric, moj stric, dvigni se! Tu sem... tvoj Tomažek... čakam te... ljubi striček.« Toda stric ni slišal njegovih besed, obležal je na cesti z razbito lobanjo v mlaki krvi. Med krvjo so ležali raztrešeni bonboni. Tomažek se je ihteče sklonil k njemu in ga hotel poljubiti. Toda njegove ustnice so med solzami poljubljale mrtvo stričevo telo, ki se ni premaknilo.

BESEDA O LUTKOVNI UMETNOSTI

Lutkovna umetnost je mlada, bo rekel kdo, kar pa ni res. Če že ni najstarejša, je pa med najstarejšimi oblikami umetniškega življenja človeka. Napačno bi sodili, če bi rekli, da je lutka novost povojnega časa, ker se pač prej z njo nismo srečali.

To je važno vedeti, če hočemo razpravljati o izboru iger za lutkovno gledališče.

Prvo slovensko lutkovno gledališče je ustanovil v Ljubljani akademski slikar, pokojni Milan Klemenčič 1. 1920. Prve lutke, viseče marionete, je dal Slovencem in sicer v Šturjah na Kranjskem (1910. leta).

Prvo slovensko lutkovno gledališče za ročne lutke je ustanovil 1934. leta v Kranju dr. Niko Kuret. Pozneje je napisal tudi nekoliko lutkovnih iger: »Gašperček čarovnik«, »Potepuhi«, »Pavliha in palica«, tista, ki je vsem krojila usodo in pravico. V teh igrach so skoraj praviloma nastopali rokomavhi, razbojniki, nepogrešni Pavliha oziroma Gašperček itd. K nam so te junake zanesli potujoči lutkarji z Laškega in Nemškega. Gostovali so po sejmi in spravljali v smeh ali grozo staro in mlado. Danes je ta vrsta lutkarstva zamrla. Umaknila se je in lutkarstvo prepuščala modernejšim poklicnim in amaterskim odrom. Dandanes je lutkarstvo že močno napredovalo. Poseben napredek je videti na Češkem, Kitajskem, v Italiji, Romuniji, Franciji, ZDA in pri nas v Jugoslaviji.

Omeniti moram, da slovenski lutkarji niso prenehali z delom tudi v času druge svetovne vojne. Ustanovili so lutkovno gledališče na osvobojenem ozemlju, ki se je razvilo v pravo lutkovno umetnost. Lotili so se tudi pisanja iger, katerih vsebina je morala biti sodobna, partizanska. Rodila se je lutkovna igra »Jurček in razbojniki«. Z njo so gostovali skoro po vsej Sloveniji in v Delnicah na Hrvaškem. Po končani vojni se je lutkovno gledališče po nekaj dneh predstavilo tudi v Ljubljani. Sledilo je še nekaj gostovanj po Primorski in Štajerski. Nato se je

»Prvo partizansko lutkovno gledališče« razšlo. Oder z lutkami pa je našel miren domek v Muzeju Narodne osvoboditve v Ljubljani v Cekinovem gradu.

Še nekaj besed o našem lutkovnem gledališču. Tudi naše lutkovno gledališče ima že nekaj predstav za seboj in sicer večinoma z marionetami. Spomnimo se, kako skromen je bil začetek našega lutkovnega gledališča pred 14. leti. Začeli smo z marionetami. Te vrste

lutk so bolj okorne kot ročne. Nerodno kobaca po odru in niti besedice ne spravi iz sebe. In vendar. Komaj jo zagledamo na odprtem odru, že zbudi v nas poseben občutek igre in to nenavadne igre. Veš, da to ni živ igralec in vendar lutki bolj verjameš kot živemu igralcu. V lutkovnih igrach ni nikoli tesnega občutka življenja ali komičnega, kakor pri živem igralcu, pač pa diha iz lutkovne igre notranji svet, name-

njen neposredni domišljiji. Ko začneš lutko premikati, začne delovati kot mamilo. Sam oživiš ob njej. Sam začneš igrati z njo. Med lutko in igralcem ni nobene pregrade več.

Letošnji repertoar lutkovnih predstav bo naše gledališče obogatilo z dvema premierama in s ponovitvijo že v lanski sezoni odigrane igre »Tri čudne zgodbe«.

Priznati je treba, da je res užitek delati v lutkovnem gledališču in se tako bogatiti z novimi spoznanji. V tem pa je tudi največji dar amaterstva.

Matija Glad

Tekmujte z nami

V 45. številki Novic je Svoboda iz Stare cerkve objavila poziv na tekmovanje prosvetnih društev in Svobod iz občin Kočevje in Ribnica. Danes objavljamo še nekaj podrobnosti iz tega načrta. Prva premiera bo koncem decembra: Nicollo Machavelli »Mandragola«. Rojstvo te komedije je v letu 1520, v dobi velikih prelomov v družbi, miselnosti, načinu življenja in čustvovanju. V širšem smislu je to obdobje odkrivanja človekovega pravega življenja in resničnega sveta. Ta novi svet se je porajal v viharjih epidemij, vojnih pohodov, uporov, osvojitvev in odkritij. To je začetek našega svobodnega sveta! To je bil prvi vžig, ki je vzbudil v človeku željo po svobodi. Zgostil se je čas tega obdobja. Razbilo se je verovanje v mistiko. Vera v lastno moč človeka ga je gnala do herojskih dejanj. V ted razgibanem obdobju je nastala Mandragola.

Delo bo režiral Ciril Pogorelec. Scenski osnutki so delo akademskega slikarja Milana Butina in lektorski pregled Metke Turk. Sceno bo izdelal Jože Vavtar.

Sledila bo premiera mladinske igrice »Pri nas ni več volkov«. V igrici jo povsem novo, poizkus povezati dogodek iz NOB s pravljičnim življenjem v gozdu in gozdnih prebivavcev, roških ži-

vali. Premiera bo koncem januarja. Aprila bo krstna predstava »Košček sreče«. V njej najdemo kratek izrez iz življenja naše avtomatizirane mladine, doma, v družbi sami med seboj, v odgovornosti do skupnosti in na avtocesti Brastva in enotnosti. V komediji ali ljudski igrici bi lahko rekli, ni nobenih dramatičnih pont ali nekih posebnih dramatičnih zavojev, ampak prijetno kramljanje. »Pri nas ni več volkov« in »Košček sreče« bo režiral avtor sam, Cveto Novak.

Med tem časom bo premiera »Veseli večer« Ciril Pogorelec, sodeloval pa bo ves ansambel Svobode.

Dramska sekcija pripravlja za najmlajše in starejše »Uro pravljic«, pri kateri bo sodelovala tudi filmska sekcija.

Zadnja premiera bo 22. julija 1963 na dan vstaje slovenskega naroda, drama Markoviča: »Na koncu poti«. Če povemo, da so s to dramo trboveljski igralci dosegli na Hvaru leta 1961 prvo nagrado, je s tem povedana kvaliteta igre. Delo je režiral Ciril Pogorelec.

DPD Svoboda v Stari cerkvi podaljšuje rok prijav za tekmovanje do konca leta 1962.

C. N.

PIONIRSKA KONFERENCA

Imeli smo pionirsko konferenco. Naš odred šteje skoro tisoč pionirjev in pionirk. Zato smo imeli že prej volitve v vsaki pionirski družini in izvolili razrednega načelnika in štiri delegate za konferenco. Volili smo tajno z listki.

Vsi delegati in razredni načelniki smo se zbrali v lepo okrašenih telovadnicah.

Najprej smo izvolili delovno predsedstvo in zapisnikarje. Potem so člani iz štaba poročali o delu. Marjanca pa je povedala, kako je bilo na pionirski proslavi v Ljubljani.

Pionir Ivančič nam je prečital načrt dela za naprej. Sklenili smo, da bomo vse to naredili. Nekateri delegati so predlagali, da bi še več naredili. Vsi smo poskali. Sprejeli bomo še 90 cicibanov v pionirsko organizacijo in se lepo pripravili za proslavo 20. obletnice Kočevskega zboru.

Izvolili smo načelnika štaba odreda, ta bo vodil naš pionirski odred eno leto. **Roman Skender,**

Pionir. odred »Mirko Bračič«

**STANOVANJSKA
SKUPNOST**

Kočevje-Rudnik

čestita vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem za dan republike.

Izdelujemo kosovno pohištvo, opravljamo zidarska dela, peremo perilo. Se priporočamo!

PREMIERA »HAMLETA« V ZAGREBU

Prodroni uspehi slov. gled. umetnika Staneta Starešiniča

Gledališki umetnik Stane Starešinič, član Slov. gledališča v Trstu in naš domačin iz bližnje Preloke pri Vinici, ki je s svojo nedavno kreacijo Hamleta ostal v nepozabnem spominu celi vzhodni in zahodni Dolenjski, je v petek, 16. novembra t. l. doživel v Zagrebu v tej vlogi svoj morda največji umetniški uspeh. Z umetniki Karlovskega gledališča je že prej odigral Hamleta 15-krat v Karlovcu, trikrat v Zagrebu in Samoboru, tega dne pa je nastopil v Zagrebškem dramskem gledališču, v tej prvorazredni, docela razprodani gledališki hiši, pred zelo zahtevnim občinstvom in strogimi kritiki. Ker je kreiral vlogo Hamleta v hrvaščini, so vsi njegovi prejšnji nastopi v Karlovcu in drugod, zlasti pa predstava prošlega petka v Zagrebu, izredno veliki uspehi in bodo za umetniško

rast mladega umetnika brez dvoma odločilni.

Pred predstavo v Zagr. dram. gledališču bi že popoldne zaman iskal vstopnico za »Hamleta«, zvečer pa so me ustavljali ljudje in vpraševali, če imam kakšno vstopnico odveč. Zelo resno občinstvo je umetniku aplavdiralo pri odprti sceni, po predstavi pa ga je šestkrat priklivalo pred zastor in mu stoji frenetično ploskalo, na odru pa se je bohotil kup podarjenega cvetja.

S svojo izredno sugestivno igro je Starešinič ostvaril Hamletov lik, ki ga tudi Zagrebčani ne bodo tako kmalu pozabili. Javno kritiko, izraze občudovanja in tudi nekatere odklonilne pripombe lahko naš nadarjeni umetnik šteje med svoje največje uspehe.

Fr. Cankar

«Preljuba moja čenča! Dragi sinko! Kakšen Fritz pa naj bi bil, če sem rojen Voronežec! V ujetništvu sem bil, ali razumeš? Zdaj pa odvežite tega merjasca, ki sedi v avtomobilu, vzemite njegovo aktovko, mene pa odpeljite k vašemu poveljniku.» Predal sem jim revolver in šel iz rok v roke, zvečer pa sem se znašel iz oči v oči s polkovnikom-komandantom divizije. Med tem časom so me tudi nahranili in peljali v kopel, zaslišali, preskrbeli vojaško obleko, tako da sem bil, ko sem se javil pri polkovniku v zaklonu kot se spodobi čist po telesu in duši in popolnoma pripravljen. Polkovnik je vstal izza mize in mi šel naproti. Pred vsemi svojimi oficirji me je objel in rekel: »Hvala ti, vojak, za ljubo darilo, ki si ga pripeljal od Nemcev. Tvoj major s svojo aktovko nam je več vreden kot izpovedi dvajsetih ujetnikov. Priporočil te bom pri poveljstvu, da naj ti prisodijo državno nagrado.« Jaz pa sem bil zaradi teh besed in prijaznosti silno razburjen, ustne so mi drhte, nisem jih mogel obvladati, iz sebe pa sem lahko samo izdaval: »Prosim vas, tovariš polkovnik, če me odredite v strelski oddelek.«

Toda polkovnik se je zasmeljal in me potrepljal po rami: »Kakšen vojak pa boš, če se komaj na nogah držiš? Se danes te bom poslal v bolnišnico. Tam te bodo pozdravili, nahranili, potem pa boš odšel domov k družini za mesec dni na dopust, ko pa se povrneš k nam, bomo že videli, kam te bomo odredili.«

Polkovnik in vsi oficirji, ki so bili z njim v zaklonišču, so se prisrčno rokovali z menoj in odšel sem popolnoma razburjen zato, ker sem se v dveh letih odvdal, da so ravnali z menoj po človeško. In opazil sem, bratec, da sem še

MIHAIL SOLOHOV

Človekova usoda 9

dolgo potem, ko sem govoril s predstojniki, po navadi nehote skrtil glavo med ramena kot bi se bal, da bi me ne udarili. Vidiš, kako so nas vzgajali v fašističnih taboriščih...

Iz bolnišnice sem takoj pisal pismo Irini. Kratko sem ji opisal, kako sem bil v ujetništvu in kako sem pobegnil skupaj z nemškimi majorjem. In povej mi, prosim te, odkod se je le vzelo to otroško bahanje? Nikakor nisem strpel, sporočil sem, da mi je polkovnik obljubil, da me bo predlagal za nagrado...

Dva tedna sem spal in jedel. Hranili so me po malem, a pogosto, kajti drugače, če bi mi dali jesti, kolikor bi hotel, bi se lahko stegnili, tako je rekel doktor. Nabral sem si dovolj moči. Čez dva tedna pa nisem mogel pojesti niti koščka. Od doma ni bilo odgovora, in priznam ti, postal sem otožen. Jestiti sploh nisem mogel, prav tako tudi spati ne in po glavi so mi rojile same hude misli... Tretji teden sem prejel pismo iz Voroneža. Toda ni pisala Irina, temveč moj sosed, mizar, Ivan Timofejevič. Sporoča mi, da so še junija dvainštiridesetega leta Nemci bombardirali letalsko tovarno in težka bomba je padla naravnost na mojo hišo. Irina in hčerke so bile takrat doma... No, pisal je, da niso našli od njih niti sledu in na kraju, kjer je bila hišica — globoko jamo... Takrat tega pisma nisem prebral do konca... V očeh mi je potemnelo, srce se mi je stisnilo v kepico in nikakor se ni moglo razkleniti. Legel sem v posteljo, nekaj časa poležal, in prebral pismo do konca. Sosed je pisal, da je bil Anatolij ob času bombardiranja v mestu. Zvečer se je vrnil v predmestje, videl jamo in ponoči spet odšel v mesto. Pred odhodom je rekel sosedu, da se bo priglasil kot prostovoljec na fronto. To je bilo tudi vse.

Ko se je srce razklenilo in mi je v ušesih zašumela kri, sem se spomnil, kako težko se je Irina ločila od mene. To pomeni, da ji je že takrat žensko srce prišepetalo, da se ne bova na tem svetu nikdar več videla. A jaz pa sem jo takrat odrinil. Imel sem družino, svoj dom, vse to sem gradil leta in leta in vse se je podrlo v enem samem hipu in ostal sem sam. Mislil sem: »Da se mi ni samo sanjalo o tem mojem grdem življenju?« Saj sem se v ujetništvu skoraj sleherni noč, pri sebi seveda, pogovarjal z Irino in otroci in jih bodril: češ, vrnil se bom, moji dragi, me vznemirjajte se zaradi mene — močan sem, preživel bom in spet bomo skupaj... To torej pomeni, da sem se dve leti pogovarjal z mrtvimi?!«

Pripovedovavec je za trenutek obmolnil, potem pa je dejal že z drugim, zatikajočim se in tihim glasom:

»Daj, bratec, pokadiva malo, duši me naduha.«

Prižgala sva. V poplavljenem gozdu je zvonko potrkavala žolna. Topli veter je lenobno stresal suhe mačice na jelši, ravno tako kakor prej so pod napetimi belimi jadrmi plavalji mimo v najvišji sinjini oblaki, toda že se mi je zdel v tej minuti bridkega molčanja ves drugačen ta brezbrini svet, ki se je pripravljala k velikemu izpolnjenju pomladi, k večni potrditvi živga v življenju.

Težko je bilo molčati in vprašal sem:

»In kaj je bilo potem?«

»Potem?« je nerad nadaljeval pripovedovavec. »Potem mi je polkovnik dal mesec dni dopusta in čez teden dni sem bil že v Voronežu. Peš sem se privlekel do mesta, kjer sem nekoč živel z družino. Globok lijak, poln rumenkaste vode, okrog pa plevel do pasu. Tišina kot

na pokopališču. Oh, kako težko mi je bilo, bratec! Postal sem za trenutek, v duši sem se razžalostil in spet odšel na kolodvor. Niti ure nisem mogel ostati tam in še istega dne sem odpotoval nazaj v divizijo.

No, čez tri mesece je tudi mene kot sonce po nevihti obsijala radost: našli smo Anatolija. Poslal mi je pismo na fronto, po vsem sodeč z druge fronte. Moj naslov je zvedel od sosedu Ivana Timofejeviča. Izkazalo se je, da je že spocetka prišel v topniško šolo; tam pa mu je prišla prav njegva nadarjenost za matematiko. Čez leto dni je končal šolo z odličnim uspehom, odšel na fronto in glej, že mi piše, da je prejel čin kapetana, da poveljuje bateriji 'petinštridesetk' in da ima šest odlikovanj in medalj. Skratka, roditelja je v vsem prekosil. In spet sem bil strašno ponošen nanj! Tako ali drugače, moj rodni sin je vendar kapetan in komandir baterije, to pa ni šala! Pa še s takimi odlikovanji! Ničesar še ne pomeni, če njegov oče vozi na 'Studebakerju' strelivo in ostale vojaške potrebščine. Oče je že opravil svoje, pred njim, kapetanom, pa je še vse na široko odprto.

In v očeh sem pričel po starčevsko sanjariti: kako se bo vojna končala, kako bom sina oženil in sam živel pri mladih, kako bom tesaril in varoval vnuke. Z eno besedo, same takšne starčevske marnje. No, potem pa se mi je vse izneverilo. Pozimi smo brez odmora napredovali in drug drugemu nisva uspela pogosto napisati pisem, pred koncem pa, še pred Berlinom, sem nekega jutra poslal Anatoliju pisemce in že naslednjega dne sem prejel odgovor. Takrat sem šele spoznal, da sva prišla s sinom k nemški prestolnici z različnih strani, a sva vendar drug drugemu zelo blizu.

BRANKO ČOPIČ:

Oslovska leta

Pri večerji je vsak od udeležencev baklade položil na Bajev krožnik nekaj od svoje večerje, tako da je pred slavljenecem zrasla kopica kruha, mesa, krompirja in vsega drugega. Baja je zadovoljno krulil, širil roke in vzdihnil:

— Ohoho, kraljevska požrtija!

Takšen je bil eden mojih najboljših prijateljev, Baja Bajazit. Zdaj pa se lotimo drugega, Hamida »Rusa«.

Hamid je bil širokopleč, nizek dečko, kratkih nog in zelo dolgih rok, ki so mu segale skoraj do kolen. Bil je znan po svoji krilatosti »brate sladki« in po tem, da je noč in dan zaskrbljen in prestrašen mislil na šolsko snov.

Tresemo, na primer, orehe nekje ob cesti blizu Bihaća, pa se s sosedne veje oglasi Hamid:

— Brate sladki, kdo že je pravzaprav ubil Murata?

— Katerega Murata? — napenjamo možgane in najprej nam pade na pamet, da je to najbrž kak Murat, ki je, kakor mi zdajle, klatil tuje orehe, pa so ga sklatili s puško.

— Carja Murata, brate sladki, tistega s Kovega.

— Pojdita k vragu ti in on! — se oddahnemo.

— Ubil ga je Miloš Obilić, škoda, da ni tebe.

Zgodba zase je, kako je Hamid prišel do prijmlka »Rus«.

Prva leta je bil v internatu muslimanskega dobrodelnega društva »Gajret«, čigar gojenci so morali vsak petek v džamijo k molitvi.

— Brate sladki, to veste, da si muslimani, preden stopijo v mošejo, na pragu sezujejo čevlje, — nam je pripovedoval. — In tako se, brate sladki, nekega petka izmuznem iz cerkve in premešam in razmečem tiste čevlje pred vrati, da si dva nista bila podobna.

— Pa potem? — smo hoteli vedeti.

— Ej, kaj! Brate sladki, ko so se ljudje usuli iz cerkve, so se zagnali v tisti kup, se prepirali, grabili za brade, pa s čevlji drug po drugem. Pride hodža:

»Cigavo maslo je to? Kdo je bil zunaj?« Nekdo pokaže name.

— Kaj pa hodža?

— Eh, kaj! Zgrabi me za ušesa in jih suče, suče, ko da ožema mokro odejo. »Hamid«, pravi, »Rus ti zanikrni, brezbožni, a tako, a?« Toliko da me spusti, jaz pa v Gajretov dom in kovček na rame. — »Kam?« vpraša hodža.

»V Prosvetni dijaški dom.«

»Kaj, tja, med pravoslavne, da boš jedel svinino?« osupne hodža. »O Rus ti zanikrni!«

»Zakaj pa ne, brate sladki? Pravoslavni so mi ravno tako pri srcu kot muslimani, svinino pa imam desetkrat raje kot tvojo kozletino.«

Hodža je okamenel, Hamid pa se je preselil v Prosvetni dom, kjer smo ga mi, njegovi sošolci, sprejeli z obema rokama. Imeli smo ga raje kot marsikaterega »pravoslavca«. Ob nedeljah, ko nas je veroučitelj spodil v cerkev, je hodil z nami in imenitno smo se zabavali, kadar je Hamid sredi popovega prepevanja na lepem zaskrbljeno vprašal:

— Brate sladki, koliko grb ima pravzaprav enogrbna kamela?

— Šest! — zine nekdo. Naša skupina se je dušila v pritajenem smehu, dežurni učitelj pa je besno sikal:

— Ej ti, Rus, to ni nobena džamija, da bi po njej čevlje mešal!

Tudi v internatu smo dostikrat našli premešane čevlje, toda nikoli ni Hamida nihče zalotil pri poslu. Vendar ga je prefekt, kadar je za to izvedel, kaznoval, pa če je Hamid pri tem imel prste vmes ali ne...

— To si si ti izmislil, ti trpi.

(Naša iskrena fantovska ljubezen do njega je obrodila sadove dosti let kasneje. V Bosni, ki je bila versko neverjetno razcepljena, je bil leta 1941 eden od prvih muslimanskih mladincev, ki je odšel v partizane, da bi se skupaj s svojimi srbskimi in hrvatskimi brati boril za svobodo zasužnjene domovine.)

Padel je pred Bosansko Krupo na položaju Perišića Zidu kot borec Osme Krajiške brigade, ko je branil srbske vasi pred nemškimi požigavci. Neka skrbna roka večkrat položi na njegov grob šopek tistega čudovitega in nežnega poljskega cvetja, ki tako hitro uvene.

(Nadaljevanje)

Občanom in delovnim organizacijam čestitamo ob dnevu republike **29. novembru**

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

Obč. odbor SZDL

Obč. komite ZKJ

Obč. sindikalni svet

Obč. komite LMS

Obč. odbor ZB

Obč. odbor ZROP

Obč. odbor ZVVI

Obč. gasivska zveza

Obč. odbor RK

Obč. zv. prijatelj. mladine

Obč. zveza Svobod in prosvetnih društev

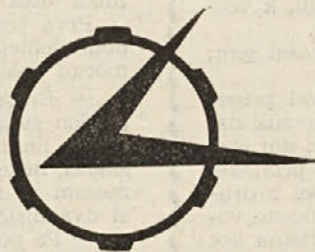
Obč. zv. za telesno vzgojo

Društvo upokojencev

Industrija transportnih sredstev in opreme

Itas

Kočevje

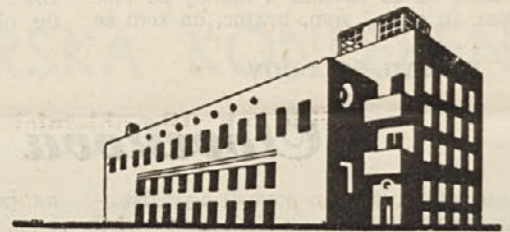
Delovni kolektiv čestita za dan republike vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem

Delovnim ljudem čestitamo in jim želimo veliko uspehov na vseh področjih

SGP

ZIDAR

KOČEVJE

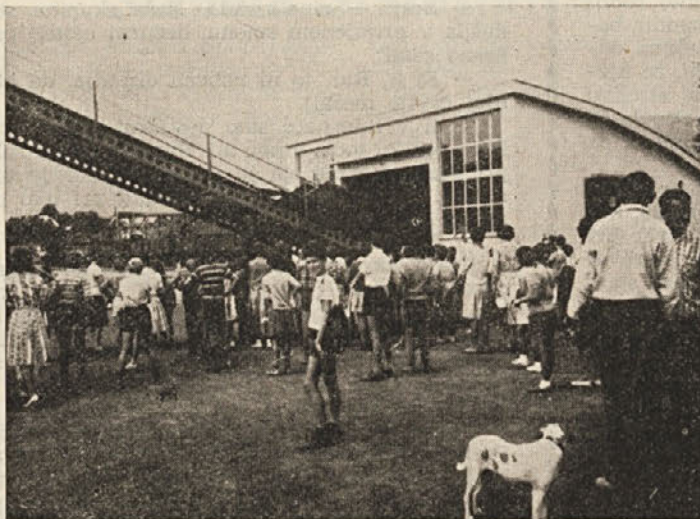
Pozdrave in čestitke ob obletnici rojstva naše socialistične domovine pošiljamo vsem delovnim ljudem

kolektiv

Rudnika

rjavega premoga

KOČEVJE

Poslovnim prijatelj, em, potrošnikom in vsem delovnim ljudem želi

delovni kolektiv podjetja

Trgopromet

Kočevje

s svojimi poslovnimi enotami prijetno praznovanje dneva republike

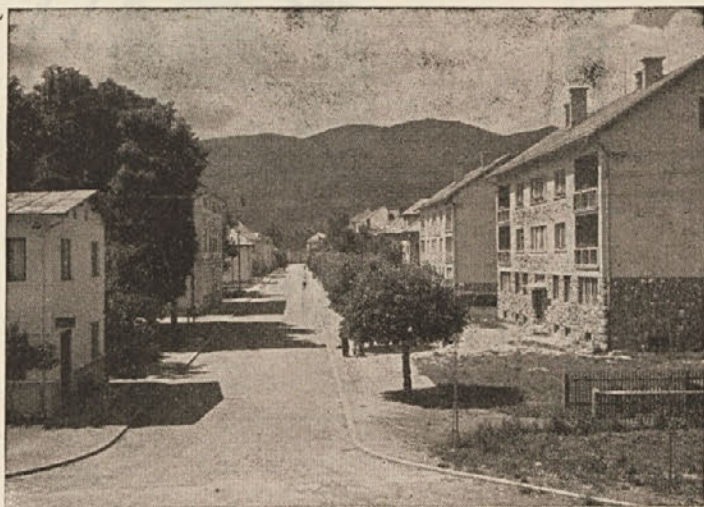
KOLEKTIV

Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje

PODRUŽNICA V KOČEVJU

čestita in pozdravlja za praznik republike vse zavarovance in ostale delovne ljudi

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR RIBNICA

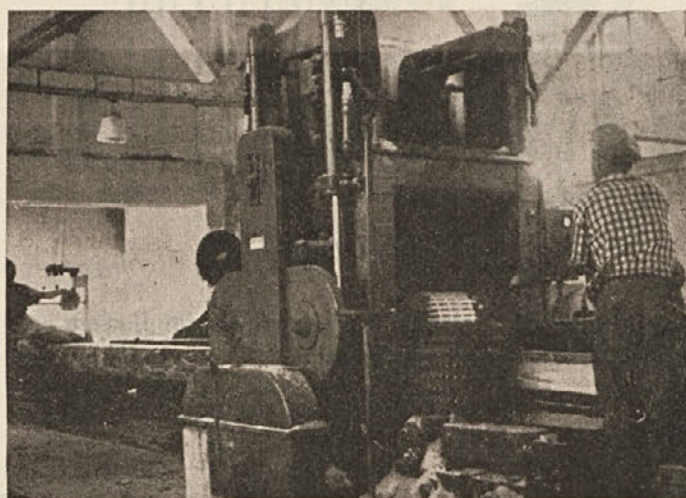
Občinski odbor SZDL
Občinski komite ZKS
Občinski odbor ZB
Občinski sindikalni svet
Občinski odbor ZVVI
Občinski komite LMS
Občinski odbor RK
Občinska gasivska zveza

ČESTITA OBČANOM ZA DAN REPUBLIKE, 29. NOVEMBER

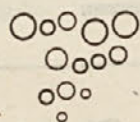
kombinat lesne industrije
ribnica

inles

★
pošilja ob 19. obletnici rojstva naše
★
socialistične domovine pozdrave delov-
★
nim ljudem, posebno pa poslovnim pri-
★
jateljem in občanom kočevske in rib-
★
niške komune

Gostinsko podjetje

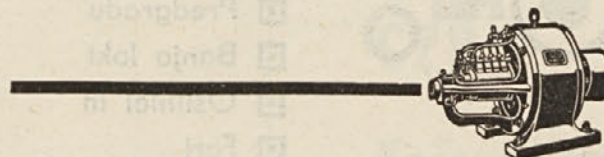

Ribnica

z obrati: Pri Ribničanu, Pri Cenetu, Ugar, Pri Ameri-
kancu, Biše Lepovče, Biše Dom in Pri mostu Dolenja vas
čestita ob dnevu republike
svojim gostom in se jim toplo priporoča

kovinsko podjetje

ribnica

za naš veliki praznik čestitamo poslov-
nim prijateljem in občanom

Delovni kolektiv

Lekstilane

tovarne sukna

Kočevje

želi vsem
delovnim ljudem,
kolektivom in
poslovnim prijateljem
prijetno praznovanje

29. novembra

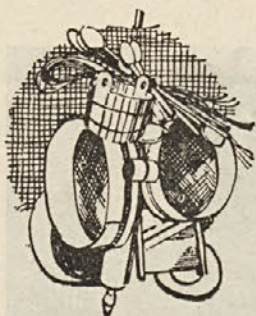
Kmetijsko gozdarsko posestvo

Kočevje

čestita za dan republike
vsem delovnim ljudem
in jim tudi v bodoče
želi še mnogo uspehov

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

SUHA ROBA

Sodružica

čestita ob dnevu republike vsem delovnim ljudem in
jim želi veliko uspehov pri delu.

Cenjenim strankam se priporočamo

Vsem zadružnikom in kooperantom čestita za
29. november

Kmetijska zadruga

Videm - Dobropolje

Kmetijska zadruga

Kočevje

z obrati v

- Strugah
- Predgradu
- Banja loki
- Osilnici in
- Fari

želi zadružnikom, kooperantom in ostalim
delovnim ljudem prijetno praznovanje dneva
republike

ČESTITAMO

ZA

29. november

INKOP

Kočevje

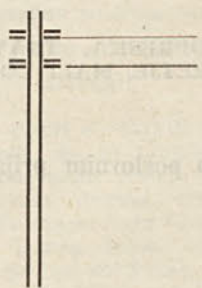
KINO

Jadran

Kočevje

Obiskovavcem kina čestitamo in se jim še vnaprej priporočamo

Potrošnikom električne energije čestitamo
ob dnevu republike

Elektro
Kočevje

»ODPAD«

Podjetje za promet z odpadki Ljubljana

GLAVNA ODKUPNA POSTAJA KOČEVJE

želi vsem delovnim ljudem prijetno praznovanje dneva republike

Kolektio

Zdravstvenega doma
Kočevje

čestita in pozdravlja ob dnevu republike vse delovne ljudi in jim želi obilo zdravja

Turistična postojanka

DOM NA TRAVNI GORI

čestita za dan republike vsem delovnim ljudem in se jim priporoča za obisk

»Avto« splošno avtoprevozišvo

Delavski svet, upravni odbor in uprava podjetja »AVTO« splošno prevozišvo Kočevje, želite vsem delavcem in uslužbencem podjetja, potnikom in poslovnim strankam prijetno počutje in srečno praznovanje devetnajste obletnice rojstnega dne naše domovine, z željo, da bi še solidnejše in plodnejše poslovali in tako pripomogli k vsestranskemu procvitu in napredku.

KOČEVJE

čestita ob dnevu republike vsem delovnim kolektivom in vsem delovnim ljudem

Vodna skupnost Kočevje

Za vodno preskrbo — **Kočevje** želi občanom
— **Ribnica**

obeh komun prijetno praznovanje dneva republike

čestitamo za dan republike

Lekarna
Kočevje

Ob našem velikem prazniku 29. novembra pozdravljamo vse delovne ljudi in jim želimo pri delu še veliko uspehov

Oprema

KOČEVJE

Kolektiv

Zdravstvenega doma

RIBNICA

Za dan republike čestitamo in pozdravljamo vse delovne ljudi

Kočevje

KOVINAR

se pridružuje čestitkam za dan republike

Delovnim kolektivom in bralcem »NOVIC« iskreno čestita za dan republike

kolektiv

ČZP

Kočevski tisk

Z »NOVICAMI«

Komunalna banka

KOČEVJE

Čestita občanom za dan republike

Trgovsko podjetje

Loški potok

s poslovalnicami:

TRAVA, PODPRESKA, TRAVNIK, HRIB, RETJE, MALI LOG

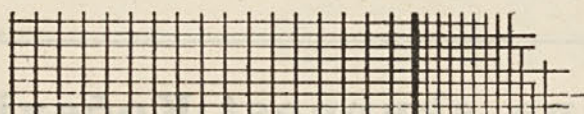
čestita vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem ter se jim priporoča

Iskrene čestitke in želje za uspešno delo pošiljamo vsem delovnim ljudem ob dnevu republike

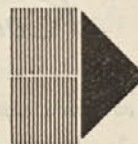
Pletilnica žičnih mrež

Z ekonomsko enoto Ribnica

Sodražica

Zadružnikom in kooperantom
čestitamo za 29. november

*Kmetijska
zadruga*

Loški potok

KMETIJSKA ZADRUGA

VELIKE LAŠČE

čestita k prazniku 29. novembru zadružnikom in kupcem

Gostom čestita
in se jim priporoča

gostinsko podjetje

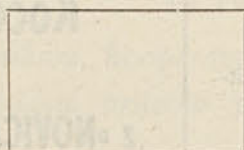
»HOTEL PUGLED«

KOČEVJE

Vsem zavarovancem naše podružnice in ostalim delovnim ljudem pošiljamo za dan republike iskrene čestitke in pozdrave

Podružnica zavoda
za socialno zavarovanje

v Ribnici

Zadružnikom in poslovnim prijateljem pozdrave in čestitke za praznik naših narodov 29. november

KMETIJSKA ZADRUGA

Ribnica

Ob dnevu republike
čestita vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem

kollektiv

GRADBENIKA

RIBNICA

Kako so sovjetskemu fiziku vrnilo življenje

Pri avtomobilski nesreči je bil smrtno poškodovan. Neprestano bdenje. Posebna postelja. Strokovnjaki iz tujine. Prvi ponovni intervju

Ko smo pisali o »žarkih smrti« smo omenili, da je proučevanje tega, po ameriških vesteh, bilo v SZ poverjeno dvema velikima znanstvenikoma in sicer Kapici in Landau. Danes bomo objavili skrajšani prikaz sovjetske agencije APN o izrednem uspehu sovjetske in tudi tuje medicine pri reševanju življenja prof. Landau.

Letos 7. januarja, je po eni izmed cest, ki vodijo v Moskvo, drvel avtomobil »Volga«. Na nekem ovinku je zaradi polezene ceste vozilo na levo. Težak tovornjak, ki je privozil naproti, je skušal zavreti, bilo pa je prepozno.

Dva potnika sta se le malo poškodovala, tretjega pa so z rešilnim avtomobilom odpeljali v najbližjo bolnišnico št. 50. Tretji potnik je bil znani sovjetski znanstvenik Lav Landau.

Ze pri prvem površnem pregledu je bilo ugotovljeno, da gre za močno zapletene poškodbe. Diagnoza je redkokdaj bila tako točna kot v tem primeru, kajti šlo je dejansko za poškodbe vsega organizma: poškodovani so bili lobanja, prsni koš in skoraj vse kosti. Lobanja je bila razbita na dva dela, devet reber je bilo zlomljenih. Prenehali pa so delovati tudi najvažnejši organi: srce se je ustavilo, pljuča niso delovala, paraliziran pa je bil tudi srednji živčni sistem.

Upanja ni bilo. Ni bilo niti enega odstotka možnosti, da bi pacient ostal živ. In vendar so si zdravniki postavili nalogo, prepričati smrt.

Šest zdravnikov je stalno, noč in dan, skozi 50 dni neprestano bdelo nad znanstvenikom, ki je bil skoraj ves čas v nezavesti. Borba se ni prenehala niti za minuto. Prihajali pa so tudi drugi zdravniki. Zdravniški konsilij se je sestajal vsak dan, včasih tudi po trikrat na dan.

Konec februarja so v konsilij poklicali, razen 10 sovjetskih zdravnikov-specialistov iz najrazličnejših področij medicine tudi štiri tuje strokovnjake iz Francije, Kanade in Češkoslovaške. Na zasedanju konsilija sta francoska profesorja Garsen in Guieau izjavila:

»Prvič v najini praksi imava pred seboj takšnega pacienta. Neverjetno je, kako je mogel s tolikšnimi poškodbami preživeti. Zaradi tega se nam mnogi simptomi zdijo nenavadni. Do sedaj so pacienti s takimi poškodbami redno umirali. Cudimo se sposobnosti in upornosti sovjetskih kolegov, ki so, dobesedno povedano, pacienta prepeljali skozi smrt.«

Prej se je smatralo, da prihaja smrt v trenutku. Znanstveniki pa so prišli do zaključka, da smrt ne prihaja nenadoma, pač pa razmeroma počasi, v treh etapah. Prva etapa je agonija, druga klinična smrt, tretja pa biološka smrt. Najvažnejše je, da iz prve in druge še vedno najdemo pot v življenje. To so dokazali zdravniki Državne bolnišnice št. 50 v Moskvi.

»V spomin se mi je urezal do godek tretjega dne — je rekla zdravnica Nina Fegorova. — Zve-

čer sem odšla v šesto nadstropje, kjer je ležal pacient. Naproti mi je prišel prof. Graščenkov: »Kaže da je vse končano. Landau umira...« V sobi sem videla mrtvaško bled obraz. Pulsa ni bilo, zenice niso reagirale na svetlobo. Krvni pritisk je padel na ničlo... Skratka, popolna slika klinične smrti...«

Zdravniki in bolničarke se pripravljajo na zadnji poizkus. Pacientu so pod kritiskom napravili trasfuzijo krvi. Kazalec manometra se je začel premikati in hkrati s tem je tudi kri skozi arterijo začela prodirati v srce.

V sobi vlada mrtvaška tišina. Čuje se le monotono in enakomerno »dihanje« umetnih pljuč. Kri z adrenalinom je začela poganjati srčno mišico, da je začela delovati.

Smrt se je umaknila. In to ne prvič. Štirikrat zaporedoma. Ljudje so izbojevali zmago.

Toda smrt ni vedno napadala le frontalno. V trenutkih se je katastrofalno znižal tlak, drugič pa se je začela dvigati temperatura. Terapija, ki je bila določena jutraj, je bila opoldne ozvržena in zamenjana s popolnoma obratno terapijo. Včasih so se zdravniki bali prevelike »vlage« v organizmu in so ga zato sušili, drugič pa so se zbal premočne »sušu« in so organizem »namakali«.

Simptomi so se stalno menjali. Težke okvare želodnega trakta so prekinile proces prebave. Pet dni je pacient živel od umetne hrane. In ko se je proces prebave obnovil, se je pojavilo vnetje pljuč. Od začetka je pljučnica zajela le eno krilo, da bi se koj za tem proces razširil tudi na drugo krilo, ki je bilo povrh tega pri nesreči preklano.

Brez dihanja življenja ni. Pljuča pa so odpovedala. In tedaj so začela delovati umetna pljuča. Delovala so brez prenehanja 40 dni. 960 ur dihanja s pomočjo umetnih pljuč. Medicinska sestra je neprestano regulirala njihovo delovanje. To je bilo mehanično čiščenje bronhijev. In ko so se pljuča popravila in začela dihati, so vsaki dve uri izvršili »ventilacijo«.

To, kar so zdravniki napravili, da bi rešili življenje akademiku Landau iz cele vrste nujnih smrti, je zares podobno čudežu. Gre za čudež druge polovice XX. stoletja, stoletja spetnikov, kozmičnih ladij in ukročene atomske energije. Ko človek lista po opisu poteka boleznih tega pacieneta, na vsaki strani naleti na izraze: »... vse govori o skorajšnji smrti...«, »... s takšnimi poškodbami ne more živeti...«, »... ne bo ozdravel...«

Za znanstvenika so skrbeli tudi njegovi kolegi. Organizirali so stalno dežurstvo v bolnišnici. V dveh dneh so napravili posteljo, ki je izdelana po zamislih zdravnika. V tej postelji more pacient ležati v katerem koli položaju, kot to določi zdravnik.

Po zaključku svojega bivanja v SZ sta francoska zdravnika izjavila: »Temu, kar so storili naši sovjetski kolegi, nimava in ne moreva kaj dodati... Prva etapa borbe za življenje je zaključena.«

S tem mnenjem sta soglašala tudi kanadski nevrokirurg prof. Wilder ter češkoslovaški strokov-

njak Zdenek Kunc, ki je v skupnem konsiliju dvakrat dal prognozo, ki se je, na srečo vsakokrat izjalovila.

V zadnjih dneh februarja so prof. Landau prenesli v Inštitut za nevrokirurgijo. Tam se je začela druga etapa borbe in sicer za ozdravitev.

Novinar Georgij Blok, ki je prej večkrat intervjuval akademika Landaua, ga je prvič obiskal v marcu, drugič pa sredi julija.

»Minili so štirje meseci — je rekel prof. Kornanski — odkar je prof. Landau prišel na moj oddelek. Videli ste ga marca, sedaj pa se morete prepričati, do koliknih sprememb je v tem času prišlo. Tedaj je mednarodni konsilij ugotovil, da se akademiku vrača zavest. Danes pa smemo trditi, da se naš pacient vrača k popolnemu ozdravljenju.«

Avtomati v kmetijstvu

Po radiu usmerja mehanik traktorje, ki samostojno režejo brazde

Voznik navadnega traktorja zavrti krmilo do tisočkrat na uro, tisti na goseničarju pa v istem času do 500-krat premakne ročice. Delo, ki ga opravi traktorist v 24 urah, ustreza naporu, ki bi bil potreben, da bi spravili navadni traktor — računano po teži — na vrh 20-nadstropnega poslopja. Nič lažje ni delo strojnika, ki krmari stroj za obiranje bombaža ali korusu.

Zadnje čase ne manjka poskusov z namenom, da bi elektronski avtomati prevzeli krmarjenje kombajnov in podobnih delovnih strojev. V okolici Krasnojarska (Sibirija) so nedavno preizkušali radijsko napravo za upravljanje traktorjev. V traktorski kabini ni bilo nikogar, traktorist se je spremenil v operaterja, ki je vrtel gumbe na kontrolni plošči, naprava na traktorju pa je spremljala in izpolnjevala ukaze.

Potem so poskus razširili na dva traktorja: v enem sedi traktorist in po radiu usmerja tudi tisti traktor, ki vozi pred njim. Šofer mora poseči vmes pravzaprav le pri obračanju, sicer oba stroja po zaslugi avtomatičnih naprav samostojno režeta brazde.

Zdravo srce zaradi pravih čevljev?

Med Indijanci, ki hodijo bos ali pa nosijo usnjene mokasine, ni žrtev srčnega infarkta.

Indijanski rod Cheöenne v Wyomingu, zadnji državi tako imenovanega »divjega zahoda« v ZDA, je zbudil pri severnoameriških medicinskih raziskovalcih zanimanje za vestne preglede in poglobljene razprave. Ugotovili so namreč, da pri tem indijanskem plemenu ni še nihče umrl za srčnim infarktom in da pripadniki tega rodu sploh ne poznajo motenj v krvnem obtoku, čeprav se morajo trdo boriti za obstoj.

Medicinski strokovnjaki, ki so proučevali življenjske razmere teh ljudi v hladnem gričevnatem svetu Severne Amerike, so ugotovili med drugim, da Cheyenni hodijo večinoma bos, v mrzlem zimskem času pa nosijo mehke mokasine iz doma strojenega usnja. Ob tem se je nekdo spomnil, da je morda

Novinar Blok je tokrat intervjuval tudi samega profesorja Landaua.

»Kako se počutite?«

»Dobro. Samo noga me boli — je s tistim glasom odgovoril pacient.

»To ni nič hudega, — se je vmešal prof. Kornanski. — Vrača se mu občutljivost mišic.«

Vprav v tem trenutku je v sobo stopila mlada bolnica iz sosedne sobe. Hotela se je spoznati z bolnim znanstvenikom kolegom, da bi se pogovorila z njim.

»Kakšno vprašanje bi ji postavili — sem se obrnil Landauu, — če bi hotela postati vaš asistent?«

»Kako se izračuna minimum energije?« — je nepričakovano vprašal znanstvenik. In ko je dobil odgovor, je rekel:

»Smatrajte, da ste sprejeti. Prav je.«

Danes še ne moremo reči, da je Landau oni stari Landau, toda zdravniki so prepričani, da se bolnik čuti vsak dan bolje in da bo kmalu spet oni stari veliki Landau.

Poskusi kažejo, da bo s serijskim sprejemnikom »R-106« mogoče na daljavo krmariti po 18 traktorjev z ene same kontrolne plošče. Stroji bodo po šoferjevi želji vsi skupaj ali pa posamično izpolnjevali ukaze, uporabiti jih bo mogoče pri oranju in pri drugih kmetijskih, kasneje pa tudi določenih gradbenih delih. Če se bo novost uspešno uveljavila na širšem področju, bo prihranila precej delovne sile, na primer v kmetijstvu: v Sovjetski zvezi imajo nad dve sto milijonov hektarov velika področja strnjene obdelovalne zemlje.

Avtomati se uveljavljajo tudi pri drugih kmetijskih delih. Po daljši preizkušnji so začeli serijsko izdelovati avtomate, ki samostojno krmarijo stroje za obiranje bombaža in so pri tem delu baje bolj natančni kot človek. Druga naprava samostojno vodi kombinirano kosilnico in mlatilnico v tem smislu, da avtomatično prilagaja hitrost in opozarja na morebitne okvare. Strokovnjaki razmišljajo tudi o televizijskem nadzorovanju traktorjev, spričo česar se kmetijstvo bolj in bolj približuje avtomatizirani industriji.

v obutvi z oziroma v bosih nogah iskati vzroke nenavadno zdravih src in ožilja. Številni raziskovalci, med njimi Marcussen, Bonnevie, Gaul in Regnault, zatrjujejo, da nastajajo razne motnje in težave, na primer oslabele, vrtoglavica, naveličanost, nagla utrudljivost ipd., predvsem zato, ker ni popolnega električnega ravnotežja v človeškem telesu, posledice dolgotrajnega pomanjkanja ravnotežja pa so po njihovem mnenju razne motnje v živčevju, srcu in žilah.

Naše telo stalno sprejema iz ozračja pozitivno elektriko, ki jo po nogah oddaja v zemljo. Nekateri podplati učinkujejo kot izolatorji, zato ta elektrika ostaja v telesu. Cheyenni, ki hodijo ali bos ali v mokasinih, lahko vedno sproti odvajajo škodljive električne naboje. Za razliko od drugega materiala za podplate namreč usnje dobro prevaja elektriko.

Počitniško potepanje po Jugoslaviji Zapuščeni minareti...

Zadnje počitnice pred nastopom službe sem sklenil nekoliko temeljiteje izkoristiti za daljši skok po Jugoslaviji. Popotovanje sem »režiral« dalj časa, da bi se ja ne moglo kaj izjaloviti in zaplesti, kar se mi navadno rado zgodi. No, kljub temeljitim pripravam, kopici zemljevidov in najnovejših voznih redov se je tu in tam vseeno zataknilo...

Zagreb. Precej neradi smo odmerili ves dan za ogled mesta, toda vlak proti Sarajevu je odpeljal šele ob desetih zvečer. Pa čeprav nas je nestrpnost silila naprej, nam ni bilo žal zamujenih uric, saj smo lahko marsikaj videli in se tudi nahodili za nekaj dni naprej.

Kako prijetno je bilo sedeti v kupeju prvega razreda, preizkušati trpežnost vzmeti in opazovati vrvež na peronih. Ko se je vlak premaknil, smo precej vznemirjeni pohiteli k oknu. Skozi enakomerno udarjanje koles ob stike tirov se je tu in tam oglašala lokomotiva, mi štirje pa smo se, potem ko smo se lagodno namestili, molče spogledali:

»Aha, pa se le peljemo!«

Vlak pa je nemoteno drvel skozi noč, mimo postaj, se včasih ustavil in sprejel nove potnike...

V Sisku se nam je odprl čudovit pogled na razsvetljeno rafinerijo nafte. Mesto je že precej staro in ima bogato, slavno zgodovino. Ima pa tudi precej industrije: tamkajšnja rafinerija nafte je vodilna v Jugoslaviji, predelajo okrog 400.000 ton nafte na leto. Najpomembnejša pa je železarna s plavži, jeklarna in livarna brezšivnih cevi, kjer je zaposlenih okrog 5.000 delavcev.

Okrog enih po polnoči smo prišli v Bosanski Novi, v republiko Bosno in Hercegovino. Na to mesto me veže prijeten spomin na kolesarsko popotovanje pred petimi leti. S kolegom sva tedaj prisopihala, že dodobra zdelana, pod večer v mesto, kjer so ravno imeli nekakšen praznik. Na trgu sva kupila (bolj zaradi prodajavčeve zgovornosti kot iz potrebe) kilogram hrušk, za katere se je zaklinjal, da so »mekane kao dušica«, potem pa sva si ob njih skoraj polomila zobe. Za prenočišče sva si izbrala strm hrib nad mestom, na hrvaški strani, na katerem so bile včasih menda utrdbe. Med zaraščenimi okopi sva postavila šotor, si privezala kolesa na nogi in zaspala, medtem ko so okrog šotora stikale ovce in krave...

Bolj ko smo se oddaljevali od Une, bolj je bil vlak podoben »kočevarju«; vedno počasneje je sopihal in vedno bolj je poskaloval. V Prijedoru sem se spet spomnil, kako sva s kolegom pred petimi leti vprašala železničarja, preden sva stopila na vlak, kdaj pride v Banja Luka. Hladnokrvno je odgovoril: »Neznam, možda u sedam, možda u osam, pa videt ćete!«

No, tokrat smo Prijedor prespali, prav tako Banja Luka in še marsikaj, šele proti jutru smo spet oživel. Po uri in voznem redu sem ugotovil, kje smo, potem pa smo zopet zavzeli mesta ob oknu.

Bosna je bila ob koncu vojne najbolj zaostala republika, tu je bil najgloblje vtisnjen pečat stoletnega zapostavljanja, zatiranja in izkoriščanja. Ker je bila tudi versko močno razcepljena, je potem, ko je Hitler deželo izročil

ustaški NDH, izbruhnulo na dan sovraštvo proti Srbom in pričeli so se grozoviti pokolji srbskega in muslimanskega življenja. Toda tudi tu je odigrala Komunistična partija odločilno vlogo, saj je partizanska vojska že 27. julija 1941 osvobodila Drvar in ustanovila prvo osvobodeno ozemlje. Bosna je postala center narodnoosvobodilnega gibanja (tu je bil Vrhovni štab s Titom, kar je bil tudi povod za številne sovražnikove ofenzive), prav v Bosni pa se je tudi porajala nova, socialistična Jugoslavija.

Po skoro 500-letnem zatiranju je BiH doživela uresničitev svojih najglobljih želja: združitve z ostalimi jugoslovanskimi narodi. 6. aprila 1945 je bilo osvobodeno Sarajevo, glavno mesto BiH, kmalu nato pa vsa dežela, ki je takoj stopila na pot napredka in pričela odstranjevati znamenja dolgoletnega zatiranja, znamenja trpke preteklosti in zaostalosti.

Na pobočju pri moderni železniški postaji nastaja novo, moderno naselje, rastejo lične hišice, prav nič podobne razmajanim, starinskim turškim hišam

BiH se odlikuje pred ostalimi republikami po bogatih gozdovih in vodni moči. Z gozdom je porasle 45,5 % celotne površine, v zadnjem času pa so tudi ugotovili velika ležišča premoga. Republika daje polovico rjavega premoga in 30 % lignita za potrebe vse države. 51 % vsega ozemlja zavzemajo kmetijske površine, od tega je 23 % orne zemlje. Med pridelki sta posebno važna tobak in sliva (rakija!), mnogo pa ima tudi živine, predvsem ovac in govede; posebnost sta bosenska buša in mali gorski konj, ki ga dobro poznamo tudi pri nas.

Približno tako sem premleval podatke, ki sem jih vedel o tej naši republici, medtem ko je vlak vedno počasneje sopihal med hribi in pod njimi, dokler nismo pri Doboju, malem zgodovinskem mestecu, zavili v strugo

Bosne. Po železniški progi, ki jo je zgradila naša mladina 1946. leta (Samac—Sarajevo) je šlo malo hitreje. Med visokimi hribi se vleče železna cesta tesno ob reki, tja proti Zenici, našem jeklarskem gigantu, pa se kotlina odpre. V Zenici (45.000 prebivavcev) so še Avstrijci zgradili tri plavže in valjarno. Med vojno so Nemci hoteli čimbolj izkoristiti premogovnik in železarno, zato so partizani jeseni 1943 onespobili večji del podjetja. Po osvoboditvi se je podjetje močno razvilo, ima lasten premogovnik, koksarno in elektrarno. Strugo Bosne so premaknili in sezidali ogromne stavbe. Delavci upravljajo stroje samo s pritiskom na gumb...

V južnem delu sarajevsko-zeniške kotline se je razvilo politično, kulturno in gospodarsko središče Bosne — Sarajevo (171.000 prebivavcev). Današnje mesto so osnovali Turki, ki so se že leta 1435 nastanili v Vrhbosni in pričeli urejevati sedež cesarskega namestnika. Najnamenitejše stavbe v mestu so iz časa Gazi Husref-bega (džamija iz leta 1531, vodnjak na njenem dvorišču, nekdanja šola Kuršumli-medresa itd.).

Husrefbegova džamija v Sarajevu, zgrajena v letih 1521-31. Visoka je 26 metrov (minaret je seveda znatno višji). Ogleda si jo lahko vsakele s tekača ne sme stopiti na preprogo. Notranjost je lepo urejena, okrašena z številnimi Mohamedovimi izreki. Vodič je povedal, da še sedaj molijo v njej petkrat na dan, le da mladina vedno manj zahaja vanjo. Posebna zanimivost so 350 leta stara preproga ter preproge, ki so jih darovali Naser, Abud in delegacija iz ZAR.

membnega kiča do lepih, dragocenih servisov za turško kavo. Medtem pa, ko čakajo na kupce, sproti izdelujejo, klepljejo, klepetajo, pijejo turško... Če dobe kupca v roke, ga ne spuste prej iz rok, dokler kaj ne kupi.

V nekaterih mestnih delih je še veliko hišic iz turških časov in med njimi mohamedanskih pokopališč, vendar se vse to nevdružno umika novemu, vse to postaja preteklost, zgodovinski dokument. Toda v mestu je še vedno okrog sto džamij, katerih minareti ostro prebadajo nebo, toda presunljivi klici muezinov z minaretov so vse bolj poredki. Turško mesto izginja, namesto njega rastejo veliki, svetli bloki, z ulic izginjajo tradicionalna oblačila, pojavlja se konfekcija. Namesto dimij lahko vidimo na širokih ulicah po najnovejši modi krojena ženska krila.

To je nova, napredna Bosna, ki se je do kraja otrsela mučne preteklosti. Morda bi najbolje spoznali to preteklost v muzeju »Mlade Bosne« ob Principovem mostu, kjer je Gavril Princip na Vidov dan 1914 napravil atentat na avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda. Da, to je preteklost, ob tej preteklosti, morda ravno ob spominu nanjo, pa se poraja nova Bosna, nastaja nov čas, ki ga predstavljajo univerza, številne moderne šole, veličastna železniška postaja, NOVO SARAJEVO, ki se pomika ob Miljacki na Sarajevsko polje skupno z vrsto novih industrijskih podjetij...

MED KOČEVSKIMI KVARTOPIRCMI

NALOGA SE JE OGLASILA: »TI, KI ZNAŠ KVARTAT, POJDI MED KOČEVSKIM KVARTOPIRCEM IN O NJIH NEKAJ NAPIŠI.« NO, IN SEM SEL. DOŽIVEL, VIDEL IN SLISAL PA SEM NASLEDNJE.

»NEKDO BI JIH RAD DOBIL.« — ALI PRVI DAN MED KVARTOPIRCMI

Prvi dan sem sklenil kvartopirce le opazovati. Sedel sem k mizi, kjer so kvartali štirje, ne vem, kako bi jih imenoval: ali starejši mladinci ali mlajši moški. Stari so bili nekako 20 do 30 let. Igrali so remi, ali pa se je vsaj meni zdelo, da je ta igra remi. Ko so spet končali eno od iger in so pometali karte na kup, da bi jih eden od njih začel mešati, sem prekršil tisto zlato pravilo kvartopircev »Kibic drži gobec« in rekel enemu:

— Zdi se mi, da ste imeli karto preveč.

Tisti, ki je menda pri tej igri največ izgubil, je jeznorito, a nedoločeno (čeprav je bilo povsem določeno, da so besede namenjene meni) dejal:

— Nekdo bi jih rad dobil.

— Ta je pa korenjak, spet nisem mogel krotiti jezika.

— Saj ni nič hudega, je pomirjevalno dejal tisti, ki sem ga vprašal, če ni imel morda karto preveč. Samo takoj naraste kot kvas.

Zaključek prvega dne: kvartanje slabo vpliva na živce (tudi mladih) kvartopircev.

KVARTOPIRSTVO IN SODELOVANJE S SOVRAŽNIKOM

Zaradi osebne varnosti sem sklenil naslednje dni opazovati kvartopirce bolj od daleč. Igral sem raje šah. Kar naenkrat pa me je vrglo iz razmišljanja krikanje:

— Kaj pa misliš, da si, če si nekakšen šef! Misliš, da si potem lahko tudi pri kartah vse dovoliš!?

— Kaj? Jaz da si vse dovolim!?

— Ne jaz, ampak ti!

— Ti si za mene lump in baraban! Jaz sem napreden državljani, ti pa si med vojno sodeloval z Nemci!

— Ni res, pač pa je res, da si se ti med vojno skrivaj, zdaj se pa šteješ med napredne!

Prepričan sem bil, da bodo zdaj, zaradi prepira, igro končali. Pa niso. Sprta kvartopirca sta (skupaj z ostalima dvema, ki v prepiru nista sodelovala) lepo kvartala naprej, le glasove sta — menda zaradi lažjega razmišljanja o kartah — malo utišala, oz. se prepirala in obkladala z raznimi priimki malo tiše.

Poduk: Pri kvartanju si ne pridobiš prijateljev.

S ŠALICO PO ZOBEB

Dva starejša kvartopirca sta igrala remi in se mimo grede zbadala, dva kibica pa sta molče opazovala igro. Igralcema so se roke tresle. Drug drugega sta se bala. Eden se je bal zato, ker je z nasprotnikom, izkušnim kvartopircem, redko kdaj (če je sploh kdaj) dobil; drugi pa zato, ker mu v tej partiji ni in ni šlo od rok. Končno je prvi le dobil in zbodel premaganca:

— To bo sladka kavica, ki sem si jo zdaj prislužil...

... in najina brizganca tudi, sta dodala doslej molčeča kibica. Igrala sta namreč tako, da poraženi plača zapitek. Nataka-

rica je prinesla naročeno. Zmagovavec je s tresočimi se rokami nesel vročo kavo proti ustom. Mimogrede si je polil nekaj kave po obleki. Končno je tresoča se roka le našla približno smer ust. Skodelica je tresočega se zmagoavca udarjala po zobeh, da je cingljalo po vsej gostilni.

Poduk: Kava je slabo plačilo za živce, ki jih kvartopirec zgubi pri kvartanju.

»JURJA NA MIZO, PA GREMO RJAVČKA«

— Jurja daj na mizo, pa gremo rjavčka, je nekdo od kvartopircev pozval mladega moža, ki je malo prej povedal, da ima danes popoldne »prostok«, ker je odšla žena k staršem.

No, in so vrgli. Kako se je rjavček končal, ne vem, ker nisem mogel zasledovati igre do konca. Pač pa lahko povem iz svoje prakse, da sem pri edinem rjavčku, ki sem ga igral za denar, izgubil v uri in pol nad 500 dinarjev, čeprav sem pri zaključku ene od treh ali štirih iger, ki smo jih vsega skupaj igrali, enkrat tudi dobil in so morali takrat vsi ostali trije igralci plačati meni. Prepričan sem se, da je rjavček ena naj-

bolj nevarnih kvartaških iger za denar, ki jih igrajo v Kočevju, saj lahko (če ti karta ne gre) vsakih nekaj minut izgubiš (včasih tudi v minuti) najmanj 20 dinarjev. Ker morajo po trije igralci plačati vsakih nekaj minut po 20 dinarjev enemu, se lahko v uri ali dveh znebiš tisočaka.

Poduk (ki sem ga dobil jaz): Je že bolje služiti denar z delom, kjer ga gotovo dobiš (čeprav je točka včasih bolj malo vredna), kot s kvartanjem, kjer najbolj gotovo zgubiš (težko prisluženi denar).

SREČA SE MI NASMEHNE, A ME TUDI ZAPUSTI

Prvi poraz me je poučil, da pri mladih »ne bo kruha« (takrat, ko sem izgubil nad 500 din, sem kvartal z mladimi). Sklenil sem poizkusiti srečo pri »starih mačkah«. Igrali smo tarok. V začetku mi je šlo slabo, kasneje pa sem napovedal nekočikokrat »pagat ultimo« in se izmazal tako, da sem pri obračunu celo dobil 150 dinarjev. Nekaj dni kasneje sem spet igral tarok in spet dobil, tokrat že 170 dinarjev. Ko pa sem poizkusil srečo tretjič, je šlo nekemu bolj od rok in je nekajkrat napovedal »pagat ultimo«, razen tega pa napravil še tihi valat v »radeljcu« in pisal 500. Pri

obračunu sicer nisem bil najslabši, a sem kljub temu odšel zmagoavcu 357 din, medtem ko sta ostala dva skupaj približno še enkrat toliko.

Pri eni izmed tarokaških partij je prišlo tudi do manjšega incidenta. Eden je namreč le prevečkrat dobil kontro in se je razburil:

— Zaključimo! Zračunat! S takim ne igram več! Na lepo karto, da naprej, potem pa mi pritisne »flek«!

— Kvartanje je kvartanje, ga je skušal pomiriti oni, ki je dal ja! kontro.

Prvi pa ni popustil:

PAGAT ULTIMO

— Če že daš naprej, mi potem, ko grem igrat, vsaj »flek« nc bi dal!

Nikoli več ne grem s teboj igrat! Zadnjič si me premamili! To ni igranje, to je lumparija!

Menda je spet eno od pravil kvartopircev, da ima tisti, ki izgubi, pravico, da se jezi, zato napadeni tudi ni na jezne izbruhe nič več odgovarjal, pač pa je odšel na stranišče. Nekdo izmed kibicev je kar tako pripomnil:

— Zdaj je šel pa zaslužek štet.

Poduk: Kdor igra karte, ga ni škoda.

TEROR PIJANCEV

Kočevski kvartopirci so kljub nekaterim manjšim sporom med seboj vendar miroljubni občani. Tudi napijejo se ga ne (ker menda denar raje zakvartajo). Kljub temu pa morajo včasih prenašati teror pijancev, kot npr. v nedeljo, 18. novembra, ko je v kavarni razgrajal menda kar celo uro pijan kočevski mesar.

V kvartopirskem prostoru je hvalil kočevske mesarje in njihove krvavice ter grozil enemu od uslužbencev »Trgoprometa« (ki je najprej igral šah, potem pa — ko je mesar zabrisal figure po tleh — prešel med kvartopirske kibice), češ da je menda on kriv, da kočevski »Trgopromet« kupuje krvavice v Ljubljani in ne od kočevske mesarije. Menda se je zahvaliti le drugemu mesarju, ki je bil pameten in je razganjača miril, da jih kibic in tudi kakšen kvartopirec ni skupil s stolom. Pijani mesar je v dokaz, da so krvavice kočevske mesarije najboljše, razbil kavarniški stol in mizico, vse skupaj pa je krepko zabelil s kletvicami. Kvartopirce in kibice je pozval, če si kdo upa reči kaj čez kočevske krvavice, naj kar pove, potem pa jih bo dobil s stolom po glavi. Seveda na take tehtne dokaze o kvaliteti krvavic kočevske mesarije ni imel nihče nič pripomniti. Upamo lahko, da bo mesarja, ki tako vneto zagovarja in razlaga kvaliteto svojih izdelkov, mesarija ali pa KGP (kamor zdaj mesarija spada) premestila na mesto šefa komerciale ali pa vsaj za trgovskega potnika, ker bodo šle potem krvavice (pa tudi drugi izdelki) še bolj v promet.

Pametni kvartopirci so bili sicer tiho, vendar ne preveč. Tu pa

tam so le dali na mesarjevo prepričevanje kakšno pripombo, vendar na tihem, da jih mesar ne bi slišal. Zapisal bom le dve:

— Tale pa čez prsa meri precej, čez možgane pa bolj malo.

— Zaradi takih je pa škoda, da ni več srednji vek, ko so jih privezali k sramotnemu stebru in jih šibali.

Poduk: Kvartopirec lahko ne izgubi samo denarja, ampak tudi življenje.

MLADI KVARTOPIRCI

Kakor se naš mladi rod, naši pionirji, odlikujejo na vseh področjih, tako se tudi na kvartopirskem. Seveda ne igrajo za stonj, pa tu... za fižol ali za

gumbe ne, ampak za denar. Znajo tudi take igre s kartami za denar, ki jih tudi precej odraslih ne zna, npr. »maušelj« in druge. (Le kje dobijo denar??) Njihove igralnice niso gostišča, ampak poleti klopi po parkih, terasa pri kinu in drugod, v deževnih dneh pa igrajo v nedograjenem domu telesne kulture, na tribuni nogometnega stadiona in drugod. Kje igrajo pozimi, ne vem, toda vem, da je mladina iznajdljiva.

Poduk: Zgledi vlečejo (slabi pa najbolj).

ASTRONAVTI IN KVARTOPIRCI

- Danes, v drugi polovici 20. stoletja (atomskega), potujejo ljudje v vesolje, se borijo za čas, za dneve, ure, minute. Vse povsod slišiš: »Nimam časa«, pri nas v Kočevju pa ga imamo preveč. Nič slabega ni, če kljub vsej današnji naglici, borbi za čas, vržeš karte za razvedrilo, da se spočiješ, da pozabiš vsakdanje skrbi, pa čeprav igraš za manjše vsote denarja, da je igra bolj resna.
- Slabo pa je, če igraš za take vsote, da v kratkem času lahko zgubiš tisočaka; če igraš karte za take vsote, da iz strahu, da ne boš izgubil, postaneš živčen; slabo je, če se zaradi kart skregaš s prijateljem; slabo je, če je zaradi kvartanja ogrožen standard posameznika in družine; najslabše pa je, če bomo vzgojili tudi mladino v strastne kvartopirce-hazarderje.

J. Primc

PREVELIKA ZAHTEVA

Oče razlaga sinu:

»Pomislil, vsakokrat, kadar diheš, umre na svetu en človek.«

Sin je užaljen: »Kaj pa naj napravim? Saj vendar ne morem nehati dihati!«

NA KOČEVSKEM KOLODVORU

»Ali bom še ujel vlak, ki pelje v Ljubljano?«

»To je odvisno od tega, kako znate teči. Vlak je odpeljal pred štirimi minutami.«

PREPOROD KOČEVSKEGA RUDNIKA

**ROPANJE RUDNIKA POVZROČILO TEŽAVE • ODJE-
MAVCEV ZA PREMOG NI BILO — ZDAJ JIH JE PREVEČ •
POLOVICO MANJ ZAPOSLENIH KOT LANI, PROIZVODNJA PA
ENAKA • OD 27.000 DINARJEV OSEBNIH DOHODKOV NA
36.000 • ZA 50 DRUŽIN, KI ŽIVE V DOTRAJANIH (NEKATE-
RE ŽE V RAZPADAJOČIH) STANOVANJIH, BODO DOGRAJE-
NA STANOVANJA ŽE V PRIHODNJEM LETU •**

RUDNIK ZAPRETI

Ropanje (oziroma nenačrtno izkoriščanje) rudnika rjavega premoga v Kočevju v zadnjih nekaj letih, pomanjkanje obratnih sredstev pri rudniških odjemavcih, zaključna dela pri izgradnji nove separacije in še nekatere druge težave so ustvarile v rudniku toliko težav, da so celo nekateri republiški organi menili, da je najbolje kočevski rudnik zapreti.

2 MILIJONA TEŽKA GMOTA GROZILA ZASIPATI DNEVNI KOP IN RUDARJE

Še lani so odkopavali v rudniku 3 slojišča jamsko, tri pa

je lani pridružila še ena: premo-
ga niso mogli prodati. Podjetja,
ki so odkupovala premog, so za-
radi znanih ekonomskih ukrepov
zašla v težavo z obratnimi sred-
stvi. Zato niso hotela in tudi niso
mogla kupovati premoga za za-
logo. Tudi uvedba dizel lokomotiv
na naših železnicah je zahteva-
vala manjšo potrošnjo premoga.
Tako je Rudnik Kočevje samo
železnici prodal lani 25.000 ton
premoga manj kot predlanskem,
oz. namesto 85.000 ton le 60.000
ton. Železniške kurilnice niso ho-
tele imeti zalog. Dolgotrajna zi-
ma pa jih je pripeljala tako da-
leč, da so imele aprila letos le
za nekaj dni zalog, medtem ko
jih imajo zdaj le za en dan.

dnevnem kopu je bilo okoli 200
nerudarjev (predvsem strojni-
kov), ki jih je bilo nujno pre-
kvalificirati v rudarje. Rudnik bi
s prehodom na jamsko odkopa-
vanje res potreboval manj ljudi,
toda zaradi nizkih osebnih do-
hodkov so ga začeli zapuščati
predvsem dobri in najboljši ru-
darji.

ZAPOSLENOST PADE ZA POLO- VICO, PROIZVODNJA OSTANE ISTA

Stara jama je imela zaposlenih
200 rudarjev in je dajala polovi-
co proizvodnje. S prehodom na
jamsko odkopavanje v dnevnem

Kljub ugodnemu položaju pa
se bo rudnik še naprej boril za
trg, predvsem zaradi elektrifika-
cije železnic in zato, ker se bo
predvidoma zaradi modernizacije
znižala poraba premoga v neka-
terih industrijskih panogah. Ru-
dnik bi lahko proizvajal tudi več
(nakupil še stroje in zaposlil več
ljudi), a bo zaradi negotovosti
na trgu ostal pri isti proizvodnji.

V OKTOBRU IZTRGALI ZEMLJI NAJVEČ PREMOGA

V prvih devetih mesecih lani
je nakopal rudar povprečno 1,22
tone premoga na ših, v prvih
devetih mesecih letos pa že 1,793

Rudarji se peljejo
pod zemljo, da ji
bodo izrgali nove
tone premoga

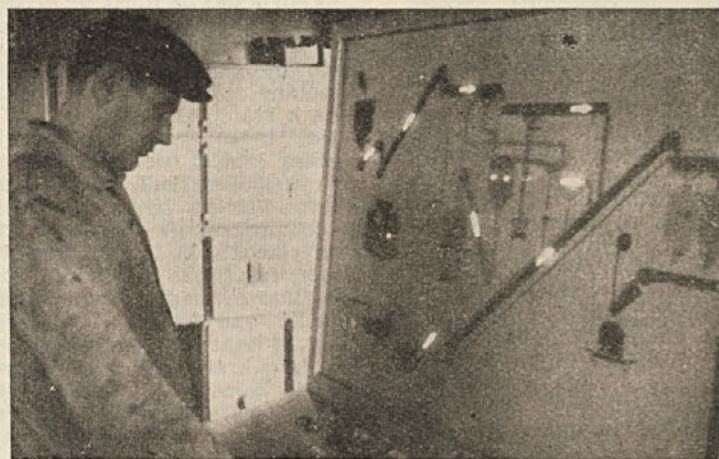
površinsko. Jamsko odkopavanje
je bilo vedno še kar moderno in
donosno. Na površinskem kopu
pa so imeli zastarelo mehaniza-
cijo (ki je odkrivala jalovino oz.
zemljo nad sloji premoga), razen
tega pa so onemogočili normal-
no odkrivanje in odkopavanje
tudi plazovi. 2 milijona ton težka
gmota se je pomikala od Trdnja-
ve proti dnevnemu kopu in gro-
zila, da bo zasipala dnevni kop
in rudarje.

NEKAJ ŠTEVILK

Rudnik rjavega premoga Kočevje ima zadnja leta povprečno letno proizvodnjo 170 do 180.000 ton. Še lani je na dnevnem kopu in v jami delalo 500 delavcev (300 na površinskem kopu in 200 v jami). Danes je v jami zaposlenih 270 delavcev, ki nakopljejo prav toliko premoga, kot jih je prej 500.

ZASTOJ V PRODAJI

Vsem naštetim težavam pa se

S pomočjo komandne plošče ugotavlja delavec morebitne napake pri strojih separacije

kopu so sklenili obdržati v novi
jami namesto 300 le 170 ljudi.
Kasneje so to število še znižali.

TRG SE ODPRE

Zaradi nizkih zalog premoga
predvsem pri železnici in termo-
elektrarnah se je trg pred zimo
naenkrat odprl. Rudnik Kočevje
ima zdaj prodano ne samo vso
letošnjo proizvodnjo, ampak tudi
ves premog, ki ga bodo nakopali
v prihodnjem letu. Skupno ima-
jo v letu 1963 naročil za preko
210.000 ton, medtem ko bodo po
planu nakopali za 177.000 ton
premoga. Za prihodnje leto je
naročila železnica okoli 75.000 ton
premoga, široka potrošnja 58.000
ton, elektroindustrija 20.000 ton,
ostalo pa druga industrija. Ru-
dnik namerava poslej obdržati
predvsem potrošnike, ki bodo
stalno in enakomerno odkupovali
njegov premog.

tone na ših, ali nad 40 odstotkov
več kot lani. Cilj kočevskih ru-
darjev je, da bi nakopali 2 toni
na ših; toliko namreč ne na-
koplje doslej noben slovenski in
jugoslovanski rudar.

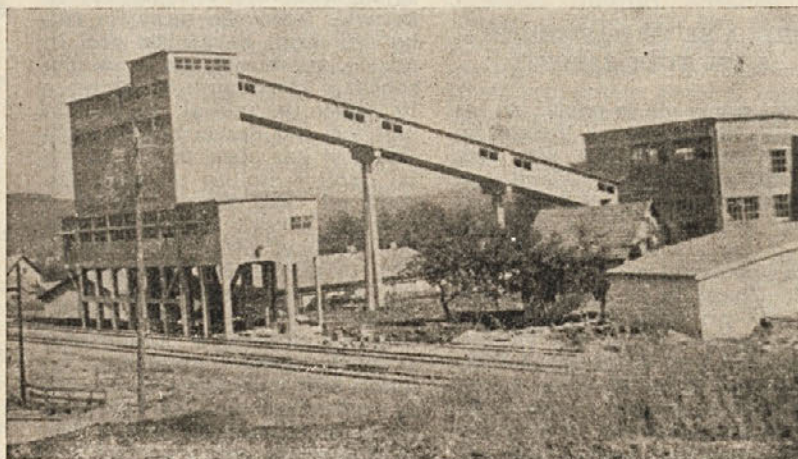
Oktober letos so ta cilj že do-
segli, oziroma preseglji, saj je na-
kopal vsak mož povprečno na
ših po 2,179 tone. Približno po
toliko bodo nakopali tudi ta me-
sec. Največ premoga so nakopali
kočevski rudarji 27. oktobra le-
tos, ko so izrgali zemlji preko
922 ton premoga, oziroma vsak
mož povprečno po 3,258 tone.

OSEBNI DOHODKI LETOS OBČUTNO VEČJI

Hkrati s povečanjem storilno-
sti na moža so naraščali tudi
osebni dohodki. V prvih devetih
mesecih lani so znašali povpreč-
ni osebni dohodki v kočevskem
rudniku 27.200 dinarjev, v prvih
devetih mesecih letos pa je to
povprečje naraslo na približno
36.000 dinarjev. V istem obdobju
so tudi skladi rudnika narasli
skoraj trikratno.

ŽE PRIHODNJE LETO NAJ- MANJ 31 STANOVANJ ZA RUDARJE

Zaradi znanih težav je lani
rudnik slabo zaključil letno po-
slovanje, čeprav je prodal za
okoli 900 milijonov dinarjev pre-
moga. Prav zato pa tudi ni mo-
gel vlagati večjih sredstev v skla-
de in še posebej za gradnjo sta-
novanj, čeprav bi bilo to nujno.
Samo za rešitev najnujnejših
stanovanjskih problemov (se pra-
vi, da bi dobili stanovanja ru-
darji, ki nimajo stanovanj in ru-
darji, ki imajo slaba stanovanja),
bi rudnik potreboval najmanj 50
(Konec na 19. strani)

NOVA SEPARACIJA

Preporod kočevskega rudnika

(Nadaljevanje s 17. strani) stanovanj. Prav zaradi tega je razumljiva odločitev rudarjev (odločili so se na podlagi ankete, ki jo je razpisal rudnik), naj bi se v prihodnje osebni dohodki, zaradi odkrivanja notranjih rezerv, ne povečevali, ampak da bi šel ta denar za gradnjo stanovanj.

Za gradnjo stanovanj pa ne bodo zadostovala samo lastna sredstva rudarjev, ampak bo rudnik

najel tudi posojilo iz občinskega in republiškega stan. sklada. Prvih enajst stanovanj bo vseljivih v kratkem. To so stanovanja, ki so jih odkupili v dveh kočevskih stolpnica. Grade tudi 20-stanovanjski stolpič, ki naj bi bil po pogodbi z »Zidarjem«, ki ga gradi, vseljiv že do dneva rudarjev 3. julija prihodnje leto. Spomladi pa nameravajo začeti graditi še en 20 stanovanjski stolpič, ki naj bi bil vseljiv tudi že prihodnje leto ali pa vsaj v letu 1964.

NOVA UGOTOVITEV
REPUBLIŠKIH ORGANOV:
RUDNIK JE PERSPEKTIVEN

- Se lani je bilo torej večina
- rudarskih strokovnjakov mne-
- nja, da bo treba kočevski rud-
- nik zapreti, ker nima nobenih
- možnosti za obstoj in razvoj.
- To je bilo tudi razumljivo, saj
- je nekajletno nenačrtno oziro-
- ma roparsko izkoriščanje rud-
- nika pustilo težke posledice.
- Toda kolektiv rudnika ni obu-
- pal. Krepko je poprijel za de-
- lo, odstranil pomanjkljivosti
- in popravil, kar je bilo slabe-
- ga. Tako je kočevski rudnik
- doživel svoj preporod. Zdaj
- so tudi republiški organi ugo-
- tovili: kočevski rudnik je per-
- spektiven, ima bodočnost — in
- to bodočnost so rudniku ust-
- varili njegovi rudarji, njegov
- kolektiv...

J. Primec

Iz zgodovine Poljanske doline

Do leta 1885 so bili v Poljanski dolini ob Kolpi živi še številni običaji. Tedaj tu še ni bilo cestarja, ampak so jo morali popravljati posestniki; čimvečje posestvo je kdo imel, za večji odsek ceste je moral skrbeti. — Fant se npr. ni smel poročiti, dokler ni bil polnoleten (24 let), pa tudi vojake je moral prej odslužiti. Pred poroko je moral fant posaditi ob cesti tri sadna drevesa; nevesta je prinesla v zakon poleg dote še zibko, škaf, skrinjo brez žebeljev. Če se je rodil deček, je oče posadil lipo.

V Gornji in Dolnji Podgori so ljudje lončarili. Ker so njihovi črni lonci na ognjiščih pokali, so jih vezali z žico t. i. »dratarji« s Slovaškega, ki so hodili naokrog. — Tedaj Poljanci še niso poznali porcelana; uporabljali so le ribniške sklede, skodelice, lesene žlice in krožnike. Tudi stiskalnic za grozdje še niso imeli, ampak so ga dali v dolge vrečke, moški pa so ga bos tlačili v nečkah. Namesto petroleja za razsvetljavo so naši predniki uporabljali lešcerbe in trske; vsaka hiša je imela svoj »ribežen« za klanje trsk...

Ženske so nosile belo poljansko narodno nošo še do leta 1890, moški pa so jo opustili že prej...

Jože Smalcelj

POLJANSKA DOLINA: VAS VIMOLJ

Iz spominov sindikalnega funkcionarja

»NE, JAZ SEM JEŽEV!«

Pred leti, kmalu po vojni, je bil sindikalni funkcionar, hodil je iz vasi v vas, iz kraja v kraj in se na sestankih pogovarjal z ljudmi o številnih problemih. To je bilo razgibano obdobje njegovega življenja, pa tudi težko, saj je moral marsikatero pot napraviti peš, ob vsakem vremenu. Sedaj je po poklicu upokojenec in se rad spominja nekdanjih dni...

— Nekega dne, — večkrat pripoveduje, sem službeno priromal v Lašče. Lačen sem bil, da so se mi kar noge zapletale, zato sem se najprej zapodil v najbližjo gostilno. Tu pa sem zvedel, da kuhajo samo za abonente, dobil nisem niti grižljaja! In tako v vseh treh gostilnah...

To je bila senčna plat moje sicer prijetne službe... Tako sem stal sredi ceste in se obupano oziral. Žal, nič pametnega mi ni prišlo na misel. Tedaj sem se spomnil župnika, s katerim sva bila dobra prijatelja... Brez predsodkov in ne da bi kaj dosti premišljeval sem ga poiskal. In nisem se kesal: ne le da sem se dobro podprl, ob slovesu mi je celo naložil polno aktovko prekajenih klobas...

Sledil je sestanek v Karlovcu, naslednji dan sem jo mahnil preko Slemen, kjer sem se zopet razgovarjal z ljudmi, končno pa sem se znašel v Sodražici. Tedaj seveda ni bilo niti sledu o današnji Sodražici; povsod je bilo še polno ruševin, ki so nemo govorile o grozotni vojni vihri, ki je tu divjala pred nekaj leti...

Oglasil sem se pri sestri, ki je tedaj stanovala v napol porušeni bajti. Sprejela me je z odprtimi rokami (in s polno steklenico močnega žganja). Sedela sva in se pogovarjala, toda nič kaj me ni mikalo na pot, dokler je bilo še kaj v steklenici.

»Kam pa te spet nese?« se je pozanimala.

»Ja, v Drago sem namenjen. Veš, služba, sestanki, danes tu, jutri tam...« sem odvrnil in spet krepko potegnil.

»Kako pa boš prišel tja; menda ne peš?«

»Nisem neumen, me bo že kakšen tovarnjak potegnil.«

In potem mi je nič kaj vzpodbujajoče prerokovala, da bom lahko umrl v Sodražici, ne da bi se ganil iz nje, če bom čakal šoferja, ki me bo potegnil v Drago. No, nisem se preveč razburjal...

Med pogovorom sem škilil skozi okno proti Zapotoku. Nenadoma se je pokazal avtomobil in planil sem na cesto. Ko me je šofer zagledal, je ustavil in me povabil v kabino.

»Kako!« je zrasla sestra. »Jaz, stara baba, lahko vse štiri molim v zrak, pa me noben šofer niti ne pogleda, njemu pa ustaviš, ne da bi mignil s prstom.« Razburjeno je odvihrala v hišo in prinesla ostanek žganja: »Nata, spijta še to, potem pa izginita!« S šoferjem Jožem sva bila darila zelo vesela; steklenico sva izpraznila in se odpeljala.

V Dragi sem ga v gostilni vprašal: »Čuj, pa si ti že »južnov«?«

»Ne, jaz sem Ježev!« je z najbolj nedolžnim obrazom pojasnil. Kasneje pa je priznal, da ni le Ježev, ampak tudi lačen kot volk. Gostilničarko je skušal pretentati za prigrižek, pa mu je pojasnila, da imajo samo za abonente...

»Umrl bom!« je zatarnal, ko se je vrnil k mizi. Tedaj sem s kretnjo milijonarja, ki daje miloščino, izvlekel iz aktovke klobaso, po kateri je hlastno planil; prav nič ga ni motilo, kje sem jo dobil. Planil je proti kuhinji in skozi prpra vrata iztegnil roko s klobaso. Trenutek kasneje mu je gostilničarka, ki je vedela, kaj hoče, v iztegnjeno roko stisnila veliko zagozdo kruha...

— Tako je bilo včasih, zaključuje navadno svojo pripoved. — Težko je bilo, da, toda lepo in kar žal mi je, da je tako hitro minilo... (fravec)

Mladina in ideološko izobraževanje

Idejnovzgojna komisija pri Občinskem komiteju LMS Kočevje je organizirala v dneh 17. in 18. novembra 1962 seminar za mladince, ki vodijo idejnovzgojno delo v aktivih LMS kočevske komune. Udeležilo se ga je 36 mladincev, ki so na osnovi dosedanjih izkušenj predlagali sklepe, po katerih naj se idejno izobražuje mladina.

Sklepi seminarja:

♦ Vsi aktivni LM v komuni naj skličejo za mladino posebne obravnave o predosnutku nove ustave FSRJ. Razprave o predosnutku zvezne ustave naj se končajo do 10. decembra, potem pa je treba pričeti obravnavati republiške ustave in statute komune.

♦ Vsak aktiv LM naj razvija najmanj eno obliko ideološkega izobraževanja po interesu mladine. Obvezno pa naj se v gospodarskih organizacijah sklicujejo za

mladino proizvodne konference, v šolah pa mladinske ure in klubi OZN.

♦ Posvetovanja o ideoloških problemih mladine naj se sklicujejo pogosteje. Doslej so se takšnih posvetovanj udeleževali izključno le predsedniki aktivov. Zaradi širokega področja dela na tem področju pa bodo odslej vodili posebej zato zadolženi mladinci. Pri njihovem delu pa jim bodo pomagali sekretariati aktivov.

♦ Aktivni LMS naj poleg osnovnih oblik idejnovzgojnega dela ob praznikih organizirajo tudi pro-

slave na svojih območjih, to se pravi v gospodarskih organizacijah, na šolah in na vaseh.

♦ Komisija za idejnovzgojno delo pri ObK LMS naj občasno sklicuje Tribuno mladih za mladino iz Kočevja in bližnje okolice, in to ob aktualnih dogodkih doma in v svetu.

Poleg navedenih vprašanj so udeleženci seminarja razpravljali tudi o gospodarskih problemih in družbenih odnosih v komuni. O tem je predaval tov. Stane Potisek, predosnutek ustave FSRJ pa je udeležencem seminarja tolmačil tov. Ivan Širaj.

KAKO VISOKO SEM PRIŠEL — ČISTO SAM!

Gasivci: operativnih članov premalo

Pred dnevi je bila seja upravnega odbora Gasivskega društva Kočevje, na kateri so podrobneje razpravljali o doseganju delu. Društvo je ob prizadevanju celotnega članstva doseglo vidne uspehe. Poleg stalne in načrtne vzgoje operativnega članstva so operativni člani društva vložili precej truda tudi za priprave na republiško gasivsko tekmovanje, ki je bilo konec septembra letos v Ljubljani. Uspeh, ki ga je društvo doseglo na tekmovanju, kaže, da se po svoji dejavnosti uvršča v vrsto najboljših oziroma najbolj delavnih društev v Sloveniji. To pa je tudi v celoti potrdila posebna gasivska vaja, ki je bila v prvi polovici novembra. Tedaj so bili gasivci ocenjevani in so pokazali gašenje požara na večjih objektih. Akcijo so izvedli na osemletki »Mirka Bračiča«. Komisija, ki je izvedbo vaje podrobno ocenjevala, je prisodila gasivcem kar 493 točk od 500 možnih.

Kljub zadovoljivemu delu društva pa je pri društvu resen problem pomanjkanje operativnega

članstva. Vsi dosedanja okrepi niso uspeli in to dokazuje, da je premalo predvsem pri delovnih kolektivih zanimanja za te vrste službe. Zato bo vodstvo društva ob tesnem sodelovanju z delovnimi organizacijami, zlasti vodstvu sindikalnih organizacij in krajevno organizacijo SZDL poskušalo

število operativnega članstva povečati. Za izboljšanje požarne varnosti v okolici je odbor sklenil dodeliti gasivski enoti Mahovnik motorno brizgalno »Savica« in nekaj gasivskih oblek. Podroben obračun bodo podali na občnem zboru društva, ki bo verjetno v drugi polovici decembra letos.

Dolžnosti stranke, ki pride v sprejemno pisarno

Pismene vloge strank, ki prihajajo v sprejemno pisarno, morajo biti razumljive. Obsegati morajo vse, kar je potrebno, da se lahko obravnavajo. Predvsem pa morajo vsebovati navedbo organa, kateremu so namenjene, kdo je morebitni zastopnik ali pooblaščenec ter ime in naslov vložnika oziroma njegovega zastopnika ali pooblaščenca.

Vložnik mora vlogo praviloma lastnoročno podpisati. Izjemoma podpisuje lahko namesto vložnika njegov zakonec, oče ali mati, sin ali hči. Za te primere zakon ne zahteva nobenega pooblastila.

Kdor podpisuje vložnika, mora na vlogi podpisati tudi svoje ime in pristaviti svoj naslov. Prav tako podpisuje kdo drug vložnika tudi takrat, če je ta nepismen. Prav bi bilo, da se v vseh teh primerih, razen če vloga vložni odvetnik, navede vzrok, zakaj vložnik ni vloge sam podpisal.

Vloga, ki ima formalne pomanjkljivosti in je nerazumljiva, bo obravnavana. Poskrbeli pa bomo, da se vsakršne pomanjkljivosti odpravijo. Sele če vložnik na poseben opomin v določenem roku ne odpravi nakazanih pomanjkljivosti, se lahko vloga s sklepom zavrže in se potem šteje, kot da sploh ni bila vložena. Če bo vložnik vlogo osebno oddal, bo za take pomanjkljivosti opozorjen sproti, sicer pa v opominu. Če pa se pomanjkljivosti v določenem roku odpravijo, se šteje, kot da je bila vloga od vsega začetka v redu.

Klubski prostori

(D. V.) — Delo krajevne organizacije SZDL Kočevje, zlasti pa njenih sekcij in podružnic, je močno oviralo pomanjkanje prostorov. Da bi dobili primerne prostore, se je vodstvo organizacije pod vodstvom sekcije za klubsko življenje zavzelo, da uredi klub, ki bo odprt ob dnevu republike — 29. novembra. Za ureditev kluba in prizadevnost zasluži vse priznanje predsednik klubske sekcije tov. Tone Vukan, ki se je resno zavzel za lično opremo in ureditev prostora, v katerega lahko pride vsak prebivavec ali obiskovavec naše občine. Klubski prostori so v prostorih bivšega obrtnega podjetja »Steklarstvo« na Trgu Svobode v Kočevju.

Preokretnica u NOB

... Drugo zasedanje AVNOJ pomeni preokretnico v razvoju NOB, katere cilj je bil že od začetka ne samo boj proti okupatorju, marveč tudi boj za novo, srečnejšo Jugoslavijo z naprednejšo, socialistično družbeno ureditvijo. Drugo zasedanje je uzakonilo prav te pridobitve socialistične revolucije, ker je potrdilo spremembo v razrednem nosilcu oblasti v Jugoslaviji. Oblast je iz rok strmoglavljene buržoazije prešla v roke delovnega ljudstva, združene v NOF z delavskim razredom na čelu in pod vodstvom KP. Prav sprico takšne spremembe v razrednem nosilcu oblasti, nastale med narodnoosvobodilno borbo, je bila slednja v svojem bistvu socialistična revolucija, sklepi Drugega zasedanja pa revolucionarni, državni akt, akt organiziranja nove države. Pri nas sta prišla strmoglavljenje buržoazne oblasti in zgraditev nove oblasti delovnega ljudstva v vsakem kraju Jugoslavije od spodaj med borbo, toda sklepi Drugega zasedanja pomenijo ne le uzakonitev v revoluciji nastalega stanja, marveč tudi končni prelom v občejugoslovanskem in mednarodnem obsegu v korist revolucionarne preobrazbe, tisti kvalitativni skok, s katerim družba, lomeč stari in gradeč novi državni sistem, stopi v nove odnose in odpre perspektive svojega nadaljnjega družbenega in gospodarskega razvoja.

Sklepi II. zasedanja AVNOJ so nastali na dotedanjih sadovih uresničevanja socialistične revolucije in osvobodilne vojne proti okupatorju ter vsem njegovim odkritim in prikritim pomagačem. S temi sklepi je bila pokopana monarhistična Jugoslavija, rodila pa se je nova država bratskih in enakopravnih narodov, na resnično demokratičnih načelih nove, ljudske socialistične demokracije. Takšne sklepe je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja lahko sprejelo na podlagi realne ocene notranjih in mednarodnih političnih odnosov. Narodnoosvobodilno gibanje s Komunistično partijo na čelu je bilo že izbojevalo dokončno politično zmago, v Narodnoosvobodilni fronti je bilo že zbralo večino ljudstva in naslanjalo se je na že zgrajen sistem nove revolucionarne ljudske oblasti ter na močno revolucionarno narodnoosvobodilno armado. V vojni proti fašističnim okupatorjem in njihovim hlapcem so bili doseženi takšni uspehi, da je narodnoosvobodilna vojna kot znaten prispevek k zaveznikiškim naporom dobila priznanje vsega demokratičnega sveta. Izdajstvo jugoslovanske reakcije doma in v tujini je bilo tako očitno, da je izgubila med narodi Jugoslavije sleherno oporo in strmoglavljenje monarhistične klike je postalo praktično možno in zgodovinsko nujno. Vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja s tovarišem Titom pa je tudi vedelo, da je bil sovražnik v deželi v zadostni meri razbit in zbehan, mednarodni položaj pa je bil takšen, da reakcionarnim imperialističnim silam ni omogočal, da bi odločneje nastopile proti novemu stanju v Jugoslaviji, ki je bilo nastalo med veliko osvobodilno vojno in ljudsko socialistično revolucijo.

(Franjo Tuđman: Rojstvo socialistične Jugoslavije. Odlomek)

Veseli hribovci v Grčaricah

(N. Č.) — V soboto, 17. novembra, nas je obiskal kvintet »Veselih hribovcev« skupaj z igravsko skupino KUD France Prešeren. Že dobri dve uri pred pričetkom programa so pričeli prihajati ljudje. Vsak je gledal, da zasede čim boljše mesto. Do pričetka je bila dvorana nabit polna. V dveurnem programu nas je kvintet s

poskočnimi polkami in valčki lepo zabaval, humoristu Žuzu pa smo se do solz nasmejali. Po končanem programu je bila v kulturnem domu prosta zabava.

Takih prireditev si ljudje še želijo, kakor tudi, da bi nas še kdaj obiskala Delavska univerza iz Ribnice s filmskim programom, kar je zadnje čase zamrlo.

November - mesec boja proti alkoholizmu

Na Švedskem je pitje alkoholnih pijač luksus

Na Švedskem so sicer omejitve točenja alkoholnih pijač, ki so bile podobne že prohibiciji, leta 1955 znatno ublažili. Kljub temu pa je prodaja alkoholnih pijač še nadalje »urejena«. Vino, pivo in druge alkoholne pijače prodajajo samo v prodajalnah državnega monopola »Nya System AB«, in sicer samo odraslim osebam, stari nad 21 let. S to starostno omejitvijo želijo vsaj delno »priškrniti« mladoletnikom nakup alkoholnih pijač. Čeprav je prodaja alkoholnih pijač mladoletnikom prepovedana in jo strogo kaznujejo, je na Švedskem še vedno precej neodgovornih ljudi, tako imenovanih »langarov«, ki prodajajo za določeno »provizijo« žganje in podobne pijače mladim ljudem.

Dovoljenje za prodajo alkoholnih pijač imajo samo določene restavracije in gostilne. Čeprav gostje v teh restavracijah lahko naročijo alkoholnih pijač, kolikor hočejo, izvaja glavni natakar neke vrste kontrolo. Za goste, ki so preveč »dobre volje«, imajo pripravljene uniformirane »portirje«, ki pijač diskretno »pospremi« iz lokala; takega pa, ki želi vstopiti, pa pravočasno zavrnejo.

Razen tega je zakon poskrbel tudi za to, da nihče ne more piti na prazen želodec. Gost, ki želi popiti žganje ali pivo, mora obvezno pred tem tudi nekaj pojesti. Na ta način poskrbijo za primerno »podlago«, ki je priporočljiva pri vsakem uživanju alkoholnih pijač, na drugi strani pa s ceno tako imenovanega »pivskega sendviča« poskrbijo za to, da je cena vsake pijače že kar v začetku dvojna. Le nekatere restavracije delajo izjemo pri tem pravilu, vendar samo pri inozemskih gostih.

»Bar«, ki ga propagirajo neonske reklame, na Švedskem ni nič drugega kot nekakšna samopostrežnica, kjer gost lahko dobi juho, klobaso in pečenko ali kavo, nikakor pa ne alkoholnih pijač. Edine pijače v teh lokalih

so oranžada, mleko, kislina voda in sadni sokovi. Prave bare imajo le v najdražjih hotelih v švedskih velemestih, vendar so tudi tam za pivce alkoholnih pijač obvezni »pivski sendviči«.

Na Švedskem v zadnjem času pijejo več vina. Verjetno je vzrok tudi v tem, ker so spoznali, da žganje naglo poveča alkoholne promile v krvi, kar seveda avtomobilistom nikakor ne ustreza.

Prvi sneg

Pričakovali smo ga, nekateri težko, drugi z veseljem. Precej časa se je že najavljal, z dolgotrajnim deževjem, ki je v nekaterih krajih napravilo občutno škodo, nekajkrat smo ga že videli po okoliških vrhovih, nazadnje pa je kar čez noč prekril zemljo. Zjutraj smo začudeno zazijali — sneg! Odložili smo še zadnja znamenja toplih dni in se topleje oblekli: zima je tu, in kakor vse kaže, bo dolgotrajna in ne bo nikomur prizanašala. Marsikoga bo kot mora tlačila nekaj mesecev.

Najprej smo vzdihnili: »No, saj ne bo dolgo,« potem pa je pričelo snežiti in zopet čez noč je vse prekrila debela snežna odeja. Marsikje so se potrgale telefonske in električne žice, ceste so težko prevozne, zaradi česar imajo avtobusi precejšnje zamude. Lahko le upamo, da je to le prvi zagon zime, ki pa se bo kmalu unesel. Toda — vremenoslovci napovedujejo dolgo zimo z obilo snega?...

NEPOTREBNO

Duhovnik: »Jakec, ali moliš pred jedjo?«

Jakec: »Ne gospod, ni potrebno; moja mati je dobra kuharica.«

UMIETNIK

Takoj pri vratih je obstal, poskušal stati mirno in se predstavil:

— Jaz sem umetnik!

Gostilna se je tresla od smeha. Stal je tam pri vratih, zmedeno gledal po ljudeh, stiskal svoje skice in slike pod pazduho, v levici pa je imel škatlo z goslimi. Bil je suh, da je obleka čudno visela na njem in pijan kot vedno. Zob ni imel. Vrag vedi, kdo vse mu jih ni izbijal, dokler jih je še kaj imel.

Slike na mizi, gosli pod mizo, pijani umetnik za mizo. Ljudje si ogledujejo slike in zbadajo umetnika. Natakar, nikoli pijan in ni-

koli trezen, je nesel pivo umetniku, čeprav je vedel, da ne bo dobil nikoli plačanega.

Začel je mesar:

— Ta zajec je pa nekam čuden, tovariš umetnik.

Umetnik je pil:

— Ja, ja, veste, zajci so sploh čudne zverine.

Gostilna se je smejala.

— Voda teče v hrib.

— Saj se mi smilite. Revčki ste. Vi tega ne morete razumeti, ampak jaz vas imam vseno rad.

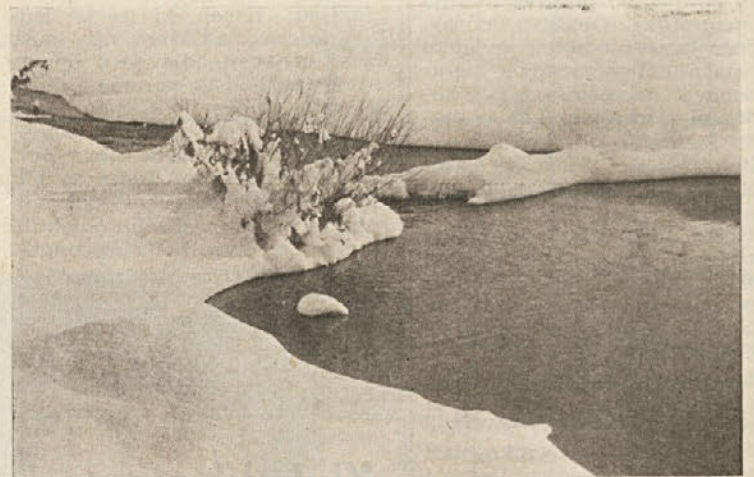
Smehu ni bilo konca. Smejati se je mesar, čevljar se je smejal, smejali so se pijanci, vsi so se smejali, še kmetje so se previdno nasmihali.

Pametni Švedi zato pustijo raje avtomobile doma, kadar gredo na »krokarijo«. Nekatere restavracije v mestnih okolih so prav zaradi tega organizirale lastno »dostavo gostov« na dom z garantirano treznimi šoferji.

K vsem tem uzakonjenim in prostovoljnim »zavoram« alkoholne prodaje je treba prištevati še visoke cene. Podvojeni in potrojeni davki so žganje izredno podražili in je pitje alkoholnih pijač postalo na Švedskem resničen luksus. Tako stane v švedskih restavracijah kozarček žganja okoli tristo dinarjev, steklenica zaprtega vina pa okoli 3000 dinarjev.

Poleg vsega tega so oblasti prepovedale tudi vse reklamne lepake in napise za alkoholne pijače, tako da tudi v časopisih le redkokdaj objavljajo manjše reklame za alkoholne pijače, in sicer samo za pijače inozemskega izvora.

Kjub vsemu temu pa je dohodek, ki ga ima država od prodaje alkoholnih pijač, izredno velik in z njim krijejo velik del javnih izdatkov. —

Za nekatere, ki se ne navdušujejo za zimske športe in za tiste, ki jih rado zebe, je zima huda, mučna zadeva, sneg pa zoprno neobdobje, za druge pa je zasnežena pokrajina nekaj čudovitega, kar jih navdihuje in jim vliva nove moči. Prvi sneg je pritegnil tudi fotoamaterja ing. Petra Poženela, ki je napravil ta posnetek in ga imenoval **POTOK V ZIMI**

Umetnik je pil.

Nekdo je zaprosil:

— Zaigraj nam, teslo pijansko!

Umetnik se ni dal dolgo prositi. Vstal je, vzela gosli in zaigral: »Kje so tiste stezice?« Lok je pijano božal strune, prsti levice so pijansko krčevito stiskali gosli in strune in vrag vedi, kako so iz te razbite škatle mogli priti tisti mehki, lepi, božajoči glasovi, ki so tajali srca in silili, da se je človek zamislil tja daleč nazaj — v mladost, v ljubezen... Gosli so pele in jokale hkrati, umetnik je pijano jokal — ali se je morebiti smejal, nihče ni vedel, kaj je pomenilo tisto njegovo kruljenje, ki niti kruljenje ni bilo...

Preden se je umetnik vrnil s stranišča, so mu namazali lok z milom. Ko je poskusil spet zaigrati, je prihajalo iz tiste stare škatle samo cviljenje — nič — in spet

Vinske modrosti

Prvi gostilničar: »Še nekaj mesecev boja proti alkoholizmu, pa bom prišel na psa!«

Drugi gostilničar: »Še nekaj takih mesecev, pa bom imel avto!«

»Saj ga rad pijem, toda ves mesec neprestano v boju proti alkoholu, to pa že presega moči navadnega državljana!«

»Hk, zdaj ga bomo pa spet lahko, ko je mesec za nami! Škoda le, da ni ta borba proti alkoholu februarja, ki ima samo 28 dni...«

Mehaničar: »Še nekaj mesecev varnosti v prometu in boja proti alkoholizmu, pa si bom precej opomogel...«

»Ja, nekaj ga je pa še ostalo. Ko je pa mesec prekratek!«

cviljenje. Gostilna se je tresla od smeha, Umetnik jih je žalostno pogledal:

— Zakaj ste to naredili? Tega ne bi smeli storiti!

— Kaj!? Še zafrkaval nas boš? je znil mesar.

In zgrabili so ga, umetnik se je otepal, pravzaprav je otepal samo obleka, bil je strašno smešen. Vrgli so ga čez prag v blato. Za njim so priletele slike in na vrh še gosli.

Po dobro opravljenem delu so se ljudje smejali:

— Ha, ha! Umetnost v blatu!

— Naj živi umetnost! Ha, ha, ha.

Počasi se je umetnost pobrala, obrisala krvavi gobec, vtaknila umetno zobovje v žep, pobrala slike in gosli in vzdihnila:

— Rad vas imam, pa čeprav ste lumpje!

Janez

ta teden za vas

Spored RTV Ljubljana

ČETRTEK, 29. NOVEMBRA 1962

KOČEVJE

Poročili so se: Klepac Anton, delavec iz Dolge vasi 53, star 25 let in Vahčić Marija, knjigovodna delavka iz Dolge vasi 55, stara 18 let; Nahtigal Feliks, delavec iz Višnje 4, star 27 let in Stadler Bogomira, trg. pomočnica iz Mahovnika 27, stara 19 let; Gregorc Vincenc, teracer iz Gornjih Ložin 17, star 30 let in Martinčič Ljudmila, gospodinja iz Grosupljega, stara 32 let; Goljevšek Jože iz Dolge vasi 56, star 32 let in Svetličič Antonija iz Kočevja, Roška cesta 72, stara 29 let.

V Novem mestu sta rodili: Kovač Nada iz Starega loga 3 — dečka; Gerbajs Marija iz Šalke vasi 78 — dečka.

V Željnah je rodila: Struna Marija, gospodinja iz Željna 34 — deklica.

V Dolgi vasi je rodila: Bradač Berta, delavka iz Dolge vasi 69 — dečka.

Na Vrhu pri Hinjah je umrl Vidmar Slavko iz Kočevja, Trg 3. oktobra 25, star 13 mesecev.

RIBNICA

Umrli sta: Levstik Neža, gospodinja iz Ortneka 5, stara 55 let in Henigman Helena, stara 91 let, gospodinja iz Ribnica 72.

DOLENJA VAS

Poročila sta se: Levstek Jože, zidar iz Rakitnice 10 (star 25 let) in Grimšič Frančiška, gospodinja iz Grčaric 16 (stara 16 let).

DRAGA

Rodila je: Žagar Frančiška, gospodinja iz Novega kota 3 — dečka.

V Ljubljani sta se poročila Pajnič Milan, uslužbenec iz Trave 21, star 24 let in Osvač Ljubica, uslužbenka iz Drage 26, stara 21 let.

VELIKE LAŠČE

Rodila je: Žnidaršič Marija, gospodinja iz Vel. Lašč — deklica.

Umrli so: Perhaj Janez iz Malih Lašč, star 85 let; Centa Franc, socialni podpiranec iz Male Slaveice, star 76 let; Korošec Apolonija, gospodinja iz Kneja, stara 54 let.

KOSTEL

Umrli so: Juretič Matija, delavec iz Fare 26, star 69 let; Zdravič Matija, kmetovavec iz Banja ioke 29, star 89 let in Beljan Andrej, kmetovavec iz Suhora, star 61 let.

DOBREPOLJE

Rodila je Bukovec Ivanka, učiteljica iz Ponikev 38 — deklica. Poročila sta se Brodnik Franc iz Velikih Lašč 3, star 33 let in Strah Marija iz Hočevja 8, stara 26 let.

ČESTITKA

Tonetu Klepcu in Mariji Vahčić vse najboljše na novi življenjski poti — kolektiv tiskarne.

ČESTITKA

Anici Zoran (poročeni Moschina) v Nemčiji želijo na njeni življenjski poti in za njen 20. rojstni dan veliko sreče in vse najboljše mama ter brata Joško in Ivan iz Francije. Družini Možina pa lep pozdrav.

ZAHVALA

Vsem, ki so kakorkoli pomagali pri gašenju požara, iskrena hvala. — Jakob Rigler, Praproče 9.

PRODAM

Prodam dobro ohranjen radioaparatur RR in kuhinjsko pohištvo. Naslov na upravi Novic.

IZGUBLJENO

Od Kajteža do »Obutve« v Kočevju sem 16. novembra popoldne izgubil denarnico z 9000 din in uhani. Poštenega najditelja prosim, da mi izgubljeno proti nagradi vrne. — Serčer Franc, Mirtoviči 1, Osilnica.

OBVESTILO

Ker je predvidena zamenjava osebnih izkaznic, obveščamo cenjene stranke, naj si pravočasno priskrbe potrebne fotografije, da jim potem ne bo treba predolgo čakati. Priporočila se FOTOLIK KOČEVJE.

OBVESTILO

Cenjene stranke obveščamo, naj si pravočasno priskrbe fotografije za nove osebne izkaznice. Priporočila se FOTOATELJE RIBNICA.

PREKLIC

Preključujem govorice, da imata Antonija Kovačević in Jože Antončič milijone. — Draga Strahovnik, Podgorska cesta 38, Kočevje.

URADNE URE POPOLDNE

POLEG VSAKODNEVNIH DOPOLDANSKIH UR BOMO IMELI URADNE URE SE VSAK TOREK OD 14. DO 17. URE.

Delavska univerza Kočevje

KINO

KOČEVJE: 26. in 27. novembra angleški film »Nepričakovana ljubezen«, 28. in 29. novembra jugoslovanski film »Dva«, 30. novembra do 2. decembra angleški barvani film »Safir«, 1. in 2. decembra egiptovski film »Alžirka Džamila«, 3. in 4. decembra franc. film »Rdečelasa Julija«, 5. in 6. decembra sovjetski film »Otarova vodova«, 7.—9. decembra ameriški barvni CS film »Serenada velike ljubezni«.

RUDNIK: 28. in 29. novembra slovenski film »Balada o trobenti in oblaku«, 1. in 2. decembra italijanski film »Krošnjariji«, 4. in 5. decembra nemški barvni film »Črni blisk«, 8. in 9. decembra češki film »Krog«.

RIBNICA: 1. in 2. decembra francoski film »Do zadnjega diha«, 8. in 9. decembra grški film »Nikoli v nedeljo«.

SODRAŽICA: 1. in 2. decembra sovjetski film »Rdeče listje«, 8. in 9. decembra ameriški film »V 80 dneh okoli sveta«.

STARA CERKEV: 28., 29., 30. novembra jugoslovanski film »Lov za zmajem«, 1. in 2. decembra angleški film »Ker veter ne zna brati«, 8. in 9. decembra italijanski film »Običajno neznani storivci«.

LOŠKI POTOK: 29. novembra poljski film »Skilasta sreča«.

VELIKE LAŠČE: 29. in 30. novembra jugoslovanski film »Družinski dnevnik«, 1. in 2. decembra ameriški barvni film »Visoki tujec«, 8. in 9. decembra poljski film »Smrti zapisani«.

PREDGRAD: 29. novembra jugoslovanski film »Akcija«, 1. in 2. decembra ameriški barvni film »Kavboji«, 8. in 9. decembra ameriški barvni film »Človek, ki je preveč vedel«.

6.00—7.00 Prazniku v pozdrav — vmes ob 7.15 Pozdravi za dan republike — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Lepo je v naši domovini biti mlad — 9.05 Zabavne melodije — 9.45 Praznični koncert — 11.00 Silvo Matelič: Razgovor za okroglo mizo — 11.30 Pol ure v poskočnem ritmu — 12.05 Nove skladbice domačih vižarjev — 12.25 Z zabavno glasbo v praznično popoldne — 13.30 Naši operni prvaki — 14.10 Pogled z Ljubljanskega gradu — 14.30 Delovni kolektivi — delovnim ljudem (voščila za 29. november) — 15.15 Orkester RTV Ljubljana z novim sporedom — 16.10 Naša beseda — 16.40 Dve Chopinovi polonezi — 17.05 Naši narodno zabavni ansambli in vokalni solisti pred mikrofonom in pred publiko — 18.00 Radijska igra — Mirko Božič: Pravičnik — 18.52 Vedra medigra — 19.05 Zvočne razglednice za praznik 29. november — 20.00 Koncert Akademskoga pevskega zbora leta 1941 v okupirani Ljubljani — 20.30 Majhen spektrum jugoslovanske glasbe — 20.53 V narodnem tonu — 21.15 Novi posnetki naših zabavnih ansamblov — 22.15—24.00 Zaplešimo v praznični večer.

PETEK, 30. NOVEMBRA 1962

6.00—7.00 Prazniku v pozdrav — 7.15 Pozdravi za dan republike — 8.00 Aram Hačaturjan: Gayane — baletna suita — 8.25 Še vedno v prazničnem vzdušju — 9.05 Radovan Gobec: Svobodna zemlja — 9.23 Melodije iz jugoslovanskih filmov — 10.00 Karl Franz: Naše turistične perspektive — 10.20 Popoldne ob zabavni glasbi — 11.00 Pri dveh mladih slovenskih skladateljih — 11.15 Od Händla do Pendereckega — 11.25 Naš praznični kaleidoskop — 12.05 Igrajo pihalne godbe — 12.25 Portret v miniaturi — 12.45 S triom, kvintetom in pevci ansambla bratov Petrič iz Maribora — 13.30 Še poslednjič: pozdravi in čestitke za dan republike — 14.15 Sim-

DOBREPOLJE: 28. in 29. novembra ameriški film »V znamenju Zoroa«, 1. in 2. decembra francoski barvni film »Slepi potnik«, 5. decembra jugoslovanski film »Kota 905«, 8. decembra slovenski film »Nočni izlet«, 8. in 9. decembra španski barvni film »Prodajavka vijolice«.

PONIKVE: 6. decembra jugoslovanski film »Kota 905«.

BROD NA KOLPI: 29. in 30. novembra jugoslovanski film »Branim svojo ljubezen«, 8. in 9. decembra bolgarski film »Prva ljubezen«.

POTUJOČI KINO DELAVSKE UNIVERZE predvaja francoski film ZAKON JE ZAKON — komedija v soboto, 24. novembra ob 19. uri v dvorani šole v KO-PRIVNIKU in v nedeljo, 25. novembra ob 18. uri v šolski dvorani v STRUGAH.

Češki film ROMEO, JULIJA IN TEMA — drama v soboto, 1. decembra ob 19. uri v STAREM LOGU in v nedeljo, 2. decembra v PODPRESKI.

Pred vsako predstavo bo vodja potujočega kina povedal kratko vsebino filma. Vstopnice prodajajo pol ure pred predstavo.

fonični plesi — 15.15 Zvoki za prijetno popoldne — 15.45 Kaj nam je novega pripravil kvintet bratov Avenik — 16.00 Beograd—Zagreb—Ljubljana — 16.15 Branko Čopić: Doživljaji Niko-letine Bursaća — I. — 16.45 Kvintet Jožeta Kampiča — 17.05 Glasba iz Talijinega hrama — 18.00 Lirika humanizma — 18.40 Ludwig van Beethoven: Sonata — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naši nagrajenci s tekmovanja mladih jugoslovanskih umetnikov v Beogradu — 21.00 Kitara in orglice — 21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih — 22.15 Dve novi domači partituri — 22.50 Literarni nokturno — 23.05 Plesna glasba.

SOBOTA, 1. DECEMBRA 1962

5.00—8.00 Dobro jutro! — 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Kratka matineja pri domačih skladateljih — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu — 9.45 Narodne v prireditvi Nika Stritofa, poje Dana Ročnikova — 10.15 Concertino in divertimento — 10.40 Tečaj ruskega jezika — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Radijska kmečka univerza — Ing. Jože Furlan: Pridelovanje luzerna — 12.15 Koncertne drobtine — 13.30 Za vsakogar nekaj — 14.05 Iz baleta »Trnjulčica« — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Veliki zabavni orkestri — 15.40 Zborovska glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.50 Glasbena medigra — 18.10 Plesni ansambli RTV Ljubljana — 18.25 Vesele domače popevke — 18.45 Okno v svet — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Novo v studiu 14 — 20.20 Branko Čopić: Doživljaji Niko-letine Bursaća — II. — 21.00 Za konec tedna — ples — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Za ples in razvedrilo.

NEDELJA, 2. DECEMBRA 1962

6.00—8.00 Z vedro glasbo v novi teden — 8.00 Mladinska radijska igra: Aleksander Popovič: Strašne stvari — 8.40 Veliki mojstri pišejo za otroke — P. I. Čalkovski: Iz mladinskega albuma — 8.55 Glasbena medigra — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Še pomnite, tovariši... — Gitica Jakopin: Nepograbljena košenina — II. — 10.30 Iz slovenske simfonične literature — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Glasbeni intermezzo — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 13.30 Za našo vas — 14.00 Petnajst minut s Slovenskim oktetom — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 15.15 Trikrat pet — 15.30 Chopin kot neznanec — 16.00 Humoreska tega tedna — K. Michal: Izreden primer — 16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.05 Intermezzo z orkestrom Armand Bernard — 17.15 Radijska igra — Smiljan Rozman: Poseben poklic — 18.15 Richard Strauss: Vesele potegavščine Tilla-Eulenspiegla — 18.30 Športna nedelja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite vašo melodijo — 21.00 Umetnost verizma — 22.15 Zabavni ansambli RTV Ljubljana — (Skupni program JRT — Studio Ljubljana) — 23.05 Zaplešimo v novi teden.